

Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij Horst aan de Maas

Onderbouwend rapport bij de ontwerp geurverordening 2020

Gemeente Horst aan de Maas

GEBIEDSVISIE WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ

Onderbouwend rapport bij de ontwerp geurverordening 2020

Gemeente Horst aan de Maas

Projectnummer : P198637

Opdrachtgever : Gemeente Horst aan de Maas

Opsteller : Henk Ullenbroeck, Koen Albers

Status : versie t.b.v. ter inzagelegging ontwerp

Datum : 20 maart 2020

POUDEROYEN
compagnons

 TONNAER

Pouderoyen en Tonnaer zijn zelfstandige onderdelen van de Aelmans Adviesgroep

St. Stevenskerkhof 2, 6511 VZ Nijmegen, T 024 – 322 45 79

KvK Nijmegen nr. 14066614 IBAN NL 29 RABO 0154 8198 75 BTW NL 81 04 81 996 B 01

INHOUD

BLZ

1. SAMENVATTING	1
1.1. Geurnorm aanpassen voor bedrijventerreinen in het Klavertje 4-gebied.....	1
1.2. Overwegingen m.b.t. de geurnormen voor het overig grondgebied.....	2
1.3. Beoordelen van de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen.....	3
1.4. Voorsorteren op de Omgevingswet.....	4
1.5. Procedure	4
2. INLEIDING	5
3. GEURHINDER VOOR VEEHOUDERIJEN	8
3.1. Wet geurhinder en veehouderij	8
3.2. Geur uit stallen en geurnormen	11
3.3. Geur uit meerdere stallen samen: achtergrondbelasting	14
3.4. Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen	17
3.5. Geur en gezondheid	19
3.6. Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen	21
4. GEURBELASTING DOOR VEEHOUDERIJEN IN HORST AAN DE MAAS	23
4.1. Veehouderijen in Horst aan de Maas	23
4.2. Achtergrondbelasting op basis van vergunningen veehouderijen.....	29
4.3. Mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting	34
4.4. Overwegingen t.a.v. de te hanteren geurnormen, gemeente breed	38
5. VERDIEPING GEBIEDSONTWIKKELING KLAVERTJE 4	41
5.1. Aanleiding	41
5.2. Gebiedsontwikkeling Klavertje 4.....	42
5.3. Omgekeerde werking	44
5.4. Geurbelasting	45
5.5. Overwegingen t.a.v. de te hanteren geurnormen, Klavertje 4-gebied.....	46
6. VOORSTEL	48
6.1. Ontwerp geurverordening Horst aan de Maas, 2020	48
6.2. Beleidsregel beoordelen cumulatieve geurbelasting	51
6.3. Definitie geur gevoelige objecten onder de Omgevingswet	53
6.4. Gebruik maken van extra bevoegdheden Crisis- en Herstelwet.....	54

KAARTBIJLAGEN

- Bijlage A Locaties veehouderijen
- Bijlage B Achtergrondbelasting
- Bijlage C Indicatieve geurcontouren gemeente
- Bijlage D Classificatie achtergrondbelasting
- Bijlage E Indicatieve milieuruimte geur en ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden
- Bijlage F Indicatieve geurcontouren Klavertje-4 gebied
- Bijlage G Kaart behorend bij ontwerp geurverordening

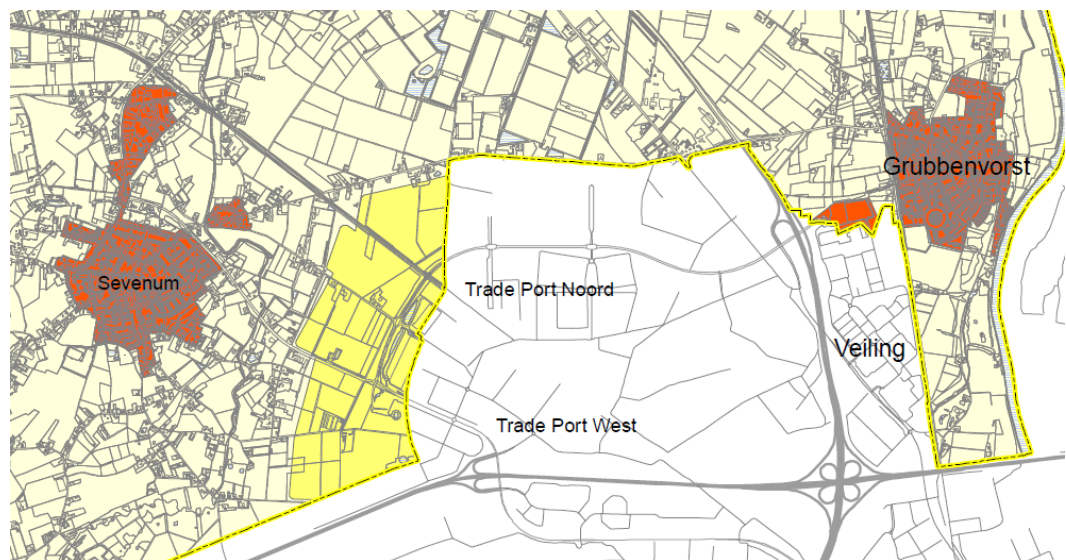
1. SAMENVATTING

1.1. Geurnorm aanpassen voor bedrijventerreinen in het Klavertje 4-gebied

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de mogelijkheid voor gemeenten om binnen een bepaalde bandbreedte eigen gemeentelijke geurnormen vast te stellen. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld om de besluitvorming over die afwijkende normen te onderbouwen. De geurnormen in het kader van de Wgv richten zich op de maximale geurbelasting van een individuele veehouderij op een gevoelig object, zoals een nabij gelegen woning.

Tot op heden gelden voor het grootste deel van het grondgebied van de gemeente Horst aan de Maas de standaard wettelijke geurnormen. Alleen voor een klein gedeelte aan de oostzijde van Meerlo geldt een afwijkende geurnorm

De gemeente Horst aan de Maas wil ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Klavertje 4 de nu geldende geurnormen voor veehouderijen aanpassen voor het Klavertje 4-gebied. In het Klavertje 4-gebied worden o.a. nieuwe bedrijventerreinen gerealiseerd. Om er voor te zorgen dat die terreinen kunnen worden ontwikkeld zonder de belangen van de omliggende veehouderijen te schaden, is het voorstel om voor die terreinen af te wijken van de standaard wettelijke geurnormen. Door de bedrijventerreinen binnen het Klavertje 4-gebied, zover deze gelegen zijn op het grondgebied van Horst aan de Maas, net zo te beschermen als nu woningen in het buitengebied van Horst aan de Maas beschermd worden tegen geur uit stallen van veehouderijen.

Uitsnede kaart ontwerp geurverordening, met daarbij in een felgele kleur de uitbreiding van Trade Port Noord, gelegen binnen het grondgebied van Horst aan de Maas, waarvoor wordt voorgesteld een (voorgond) geurnorm van 14 Ou vast te stellen, vergelijkbaar met de norm voor een woning in het buitengebied.

1.2. Overwegingen m.b.t. de geurnormen voor het overig grondgebied

Deze geurgebiedsvisie heeft niet alleen betrekking op de directe omgeving van het Klavertje 4-gebied, maar op de hele gemeente Horst aan de Maas. Zodat er een actueel inzicht is in de geurbelasting uit stallen van veehouderijen in - en nabij de gemeente Horst aan de Maas. Dat inzicht is o.a. van belang om te beoordelen of bijstelling van de geurnormen elders wenselijk is.

Het onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van deze geurgebiedsvisie geeft inzicht in de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen en de verwachte relatie tussen die cumulatieve geurbelasting en kans op hinder voor andere functies. Op basis van de berekende en vergunde cumulatieve geurbelasting in 2019 wordt het leefklimaat binnen de bebouwde kom overal beoordeeld als zeer goed tot redelijk goed. Ook in het buitengebied is dat voor het grootste deel van de objecten het geval. Maar voor een aantal objecten in het buitengebied is er sprake van een matig, slecht of zeer slecht woon en leefklimaat. Het betreft bijna 400 adressen.

Op basis van de geldende geurnormen voor het buitengebied is een toename van de geurbelasting t.g.v. geur uit stallen van veehouderijen niet uit te sluiten. Echter, de beperkte milieuruimte die er is op het gebied van de emissie en –depositie van stikstof (mede naar aanleiding van de PAS-uitspraak van de Raad van State in mei 2019), beperken de feitelijke mogelijkheden voor uitbreiding van de emissies (van ammoniak en daarmee indirect ook qua geur en in planologische zin) van veehouderijen. Daarnaast stelt de provincie Limburg eisen aan de maximale ammoniakemissie per dierplaats bij de bouw van nieuwe stallen en de gemiddelde emissie per 2030. Die modernisering van stallen leidt ook tot een afname van de geuremissie per dierplaats. Daarom is een toename van de geurbelasting redelijkerwijze niet te verwachten.

Door het per 1 januari 2020 aflopen van de gedoogregeling (stoppersregeling) voor veehouderijen die niet voldeden aan de landelijke eisen voor stallen en de verwachte deelname van varkenshouderijen uit Horst aan de Maas aan de nu lopende regeling Sanering varkenshouderijen, zal er sprake zijn van een afname van het aantal intensieve veehouderijen en wordt een afname van de geurbelasting uit stallen verwacht.

Strengere geurnormen voor het buitengebied zijn op basis van adviezen van de GGD en de knelpunten m.b.t. de geurbelasting in delen van het buitengebied te overwegen. Strengere geurnormen leiden echter tot extra beperkingen voor functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen. Generiek strengere normen (via de Wgv) hebben als ongewenst bijeffect dat veehouderijen die al emissiereducties hebben bereikt weinig tot geen mogelijkheden meer hebben om te ontwikkelen, terwijl veehouderijen die nog weinig emissiereducties hebben gerealiseerd, juist wel nog kunnen uitbreiden vanwege de zogenaamde 50% regeling uit de Wet geurhinder en veehouderij.

Daarom is er geen voorstel opgenomen voor het aanpassen van de geurnormen (Wet geurhinder en veehouderij) voor het buitengebied. Wel is er voorstel opgenomen om via het toetsen van de cumulatieve geurbelasting een ongewenste toename van de geurbelasting te voorkomen en te sturen op een afname van bestaande geuroverlast. Daarnaast biedt de Crisis- en Herstelwet naar verwachting vanaf eind 2020 extra wettelijke mogelijkheden voor de gemeente Horst aan de Maas om gericht te sturen op de afname van geurbelasting in knelpuntsituaties.

1.3. Beoordelen van de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen

Deze geurgebiedsvisie bevat een voorstel hoe de cumulatieve geurbelasting, ook wel achtergrondbelasting, wordt meegewogen bij initiatieven en plannen waar er sprake is van realisatie van nieuwe voor geurhinder gevoelige functies of van uitbreiding van veehouderijen waarvoor geuremissiefactor zijn vastgesteld. Deze toetsingswaarden m.vb.t. de cumulatieve geurbelasting worden in de vorm van een beleidsregel ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Het wettelijke kader voor die beleidsregel is momenteel de Wet op de ruimtelijke ordening.

Toetswaarde achtergrondbelasting (geureenheden in Ou 's, cumulatief)	Buitengebied Bedrijventerreinen Klavertje 4 gebied Plangebied Meerlo (voorggrondnorm 6 of 14 Ou)	Overige woon- en werkgebieden (voorggrondnorm 3 Ou)
Voldoende	< 20	< 10
Onvoldoende	≥ 20	≥ 10

Voorstel toetswaarden achtergrondbelasting (cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen), ontwerp beleidsregel

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'voldoende' dan zijn er vanuit het deelaspect 'cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen' geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief. Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'onvoldoende' dan is er in beginsel geen sprake van een 'aanvaardbaar woon- en leefklimaat'. De ontwerp beleidsregel bevat een afwijkingbevoegdheid bij overschrijding van de toetswaarde.

Met deze beleidsregel wordt invulling gegeven aan de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin de afdeling aangeeft dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een beoordeling van de geurhinder moet plaatsvinden in het kader van een goed woon- en leefklimaat en alleen een toets aan de normen uit de Wet geurhinder en veehouderij niet volstaat.

1.4. Voorsorteren op de Omgevingswet

Door voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gemeentelijke (ontwerp) geurverordening in procedure te brengen, wordt deze na vaststelling van rechtswege onderdeel van het gemeentelijke Omgevingsplan. Door gebruik te maken van deze overgangsregeling is het voor de gemeente mogelijk om op een relatief eenvoudige en snelle wijze duidelijkheid te geven over de begrenzing van de bebouwde kom die aan de orde is bij het beoordelen van geur uit stallen, voor - en na de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Bedrijven en kantoren worden onder de Omgevingswet niet meer vanzelfsprekend als een voor geurhinder gevoelige functie aangemerkt. De gemeente heeft op dit gebied meer beleidsvrijheid dan onder de huidige wet- en regelgeving. Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, meewegen in de beoordeling van initiatieven. Deze bevoegdheden zijn o.a. van belang voor de ontwikkeling van het Klavertje 4-gebied, maar kunnen pas bepaald en geëffectueerd worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

1.5. Procedure

Deze geurgebiedsvisie en de daarbij behorende ontwerp geurverordening en ontwerp beleidsregel wordt door het college van B&W vrijgegeven voor de ter inzage legging. Buurgemeenten en provincie worden geconsulteerd. Na de verwerking van de inspraakreacties en de reacties uit de consultatie wordt de geurverordening en de beleidsregel ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad van Horst aan de Maas.

2. INLEIDING

Wet geurhinder en veehouderij en normstelling door gemeenten

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en bij het opstellen van bestemmingsplannen of andere besluiten op het gebied van de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met de geurbelasting uit stallen van veehouderijen.

De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt voor de vergunningverlening hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit stallen van veehouderijen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Ook heeft de wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen moet worden betrokken.

Aanleiding voor deze geurgebiedsvisie

Op basis van deze geurgebiedsvisie en bijbehorende geurverordening op basis van de Wet geurhinder en veehouderij wil de gemeente Horst aan de Maas duidelijkheid verschaffen over toe te passen geurnormen en – afstanden. Bij het verlenen van vergunningen en beoordelen van meldingen van veehouderijen. En bij het beoordelen van initiatieven die gepaard gaan met nieuwe voor geurhinder gevoelige functies of het beoordelen van plannen die gepaard kunnen gaan met de realisatie van geurgevoelige gebouwen.

Aanleiding voor deze geurgebiedsvisie en bijbehorende geurverordening is de behoefte aan duidelijkheid over de vraag hoe te ontwikkelen bedrijventerreinen in het kader van de gebiedsontwikkeling Greenport Venlo beoordeeld moeten worden in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij en **welke geurnorm voor die bedrijventerreinen** van toepassing is.

Daarnaast is er behoefte aan een **actueel inzicht in de geurbelasting uit stallen van veehouderijen in en nabij de gemeente Horst aan de Maas**. Het onderzoek dat is uitgevoerd in het kader van deze geurgebiedsvisie is bedoeld om dat inzicht te verschaffen.

Tenslotte wenst de gemeente in het kader van de nadere inwerkingtreding van de Omgevingswet een gemeentelijke (ontwerp) geurverordening in procedure te brengen, zodat de geurverordening na vaststelling onderdeel wordt van het gemeentelijke Omgevingsplan. Tot op heden gelden voor het grootste deel van het grondgebied van de gemeente Horst aan de Maas de standaard wettelijke geurnormen. Alleen voor een klein gedeelte aan de oostzijde van Meerlo geldt een afwijkende geurnorm. Door voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een ontwerp geurverordening ter inzage te leggen, wordt de vast te stellen geurverordening van rechtswege onderdeel van het gemeentelijke Omgevingsplan.

Door gebruik te maken van deze overgangsregeling is het voor de gemeente mogelijk om op een relatief eenvoudige en snelle wijze **duidelijkheid te geven over de begrenzing van de bebouwde kom** die aan de orde is bij het beoordelen van geur uit stallen, voor en na de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

De Omgevingswet werkt door in vier algemene maatregelen van bestuur: het Omgevingsbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving. Deze AMvB's geven de regels voor het praktisch uitvoeren van de wet. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) zoals deze op 31 augustus 2018 is gepubliceerd, is de ruimte voor gemeenten om keuzen te maken m.b.t. eigen normstelling overgenomen uit de Wet geurhinder en veehouderij.

In het Bkl is opgenomen welke geurgevoelige objecten, zoals woningen, altijd geurgevoelig zijn. De gemeente kan extra objecten als geurgevoelig aanwijzen, zoals kantoren. Ook is in het Bkl opgenomen dat de gemeente in het omgevingsplan een 'bebouwingscontour geur' moet vaststellen. Binnen de contour is een hoger beschermingsniveau dan erbuiten. Vergelijkbaar met de bebouwde kom uit de Wet geurhinder en veehouderij.

Als een gemeente op basis van de Wgv een geurverordening heeft opgesteld, wordt is deze automatisch opgenomen in het omgevingsplan. De gemeente kan de waarden in het omgevingsplan aanpassen. waarbij ze de instructieregels uit het Bkl wel moeten volgen.

Geurgebiedsvisie en ontwerp geurverordening

In deze geurgebiedsvisie is nader ingegaan op de geurbelasting uit stallen van veehouderijen, de ontwikkeling daarvan in het verleden en de mogelijke ontwikkeling van die geurbelasting. Ook is een voorstel opgenomen voor de begrenzing van de bebouwde kom, zoals aangeduid in de Wet geurhinder en veehouderij en aanpassing van de geurnorm voor enkele gebieden. Dit voorstel is o.a. vastgelegd in een bij deze concept geurgebiedsvisie behorende kaart t.b.v. de vast te stellen geurverordening (kaart in bijlage G).

Het onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van deze geurgebiedsvisie beperkt zich niet tot het gebied Greenport Venlo dat onderdeel is van het grondgebied van de gemeente Horst aan de Maas, maar heeft betrekking op het hele grondgebied van de gemeente Horst aan de Maas. Zodat de geurbelasting van veehouderijen in- en rondom de gemeente wordt meegenomen in het onderzoek en het college van B&W en de leden van gemeenteraad kunnen afwegen of in andere delen van de gemeente afwijkende geurnormen of –afstanden wenselijk zijn.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van deze geurgebiedsvisie bevat de relevante achtergronden van de Wet geurhinder en veehouderij in relatie tot de geurbelasting uit stallen van veehouderijen. Hoofdstuk 3 bevat de analyse van de huidige geurbelasting en de ontwikkeling van de geurbelasting in het verleden in de gemeente Horst aan de Maas. In hoofdstuk 4 is nader ingegaan op de ontwikkeling van Greenport Venlo in relatie tot de geurnormen.

Hoofdstuk 5 bevat een voorstel met betrekking tot de toe te passen geurnormen voor de bedrijventerreinen gelegen binnen de gebiedsontwikkeling Greenport Venlo (voor zover gelegen binnen de gemeente Horst aan de Maas) en de wijze waarop geurbelasting uit stallen van veehouderijen bij het beoordelen van ruimtelijke plannen beoordeeld wordt.

Deze geurgebiedsvisie en de daarbij behorende ontwerp geurverordening en ontwerp beleidsregel wordt door het college van B&W vrijgegeven voor de ter inzage legging. Buurgemeenten en provincie worden geconsulteerd.

Na de verwerking van de inspraakreacties en de reacties uit de consultatie wordt de geurverordening en de beleidsregel ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad van Horst aan de Maas. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de geurverordening en beleidsregel van rechtswege onderdeel van het gemeentelijk omgevingsplan.

3. GEURHINDER VOOR VEEHOUDERIJEN

3.1. Wet geurhinder en veehouderij

Veehouderijen zijn mogelijke bronnen van geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten zoals woningen. Omgekeerd hebben deze regels ook gevolgen voor de mogelijkheden om nieuwe voor geurhinder gevoelige objecten, zoals nieuwe woningen, te realiseren. Dit wordt ook wel de omgekeerde werking genoemd.

Verschillen in normen: concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden

In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) uit 2007 is een onderscheid gemaakt in de geurbelasting in gebieden met veel veehouderijen (concentratiegebieden) en de overige gebieden, de niet-concentratiegebieden. De concentratiegebieden zijn aangegeven in de Meststoffenwet en bestaat uit delen van de provincies Limburg (i.c. Noord- en Midden Limburg) en delen van de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Overijssel.

De gemeente Horst aan de Maas ligt in het concentratiegebied. Een belangrijk uitgangspunt van de Wgv is dat in gebieden met veel veehouderijen (de concentratiegebieden) mensen minder snel geur als hinderlijk ervaren dan mensen in de niet-concentratiegebieden. De standaard wettelijke geurnormen voor intensieve veehouderijen zijn daarom in het niet-concentratiegebied strenger dan in de concentratiegebieden. Voor beide type gebieden zijn de standaard wettelijke geurnormen voor de bebouwde kom strenger dan voor het buitengebied. Ook zijn er verschillen m.b.t. de bandbreedte waarbinnen gemeenten aangepaste normen mogen vaststellen (zie hierna).

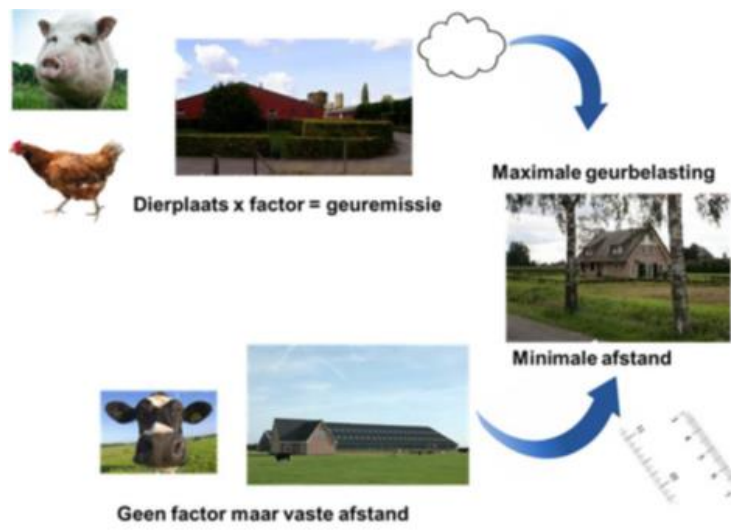
Geuremissiefactoren en vaste afstanden

In de Wet geurhinder en veehouderij is de systematiek vastgelegd hoe de geurhinder uit stallen van veehouderijen beoordeeld moet worden. Voor diercategorieën, waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (zoals voor varkens en kippen), wordt de toetsingswaarde uitgedrukt in een ten hoogste toegestane geurbelasting op een geurgevoelig object. De geurbelasting wordt uitgedrukt in aantallen Europese odeur units in een volume-eenheid lucht (ou/m^3 : odeur units per kubieke meter lucht). Eerst wordt de geuremissie berekend door het aantal dieren te vermenigvuldigen met de betreffende geuremissiefactor. Vervolgens wordt de geuremissie vanuit de gezamenlijke dierenverblijven - samen met andere variabelen zoals de afstand tot de dichtstbij gelegen geurgevoelig objecten - ingevoerd in een (wettelijk voorgeschreven) model waarmee de verspreiding van de geur in de omgeving wordt berekend. De uitkomst hiervan is de geurbelasting op basis van de vergunde dierplaatsen op voor geurhinder gevoelige objecten.

Voor bedrijven zonder geuremissiefactor, zoals melkveebedrijven en paardenhouderijen, gelden vaste afstanden van 100 en 50 meter voor respectievelijk objecten binnen en buiten de bebouwde kom. De Wgv stelt dat afwijking van deze afstanden mogelijk is tot respectievelijk minimaal 50 en minimaal 25 meter. De afstanden mogen ook vergroot worden.

Voor nertsen is in de Wgv een speciale regeling opgenomen, waarbij uitgegaan wordt van gestaffelde vaste afstanden; naarmate er meer dieren gehouden worden wordt de aan te houden afstand groter en er zijn verschillende afstanden voor objecten binnen en buiten de bebouwde kom. Voor deze veehouderijen is de Wet verbod pelsdierhouderij van kracht. Op basis van deze wet mogen bedrijven (onder voorwaarden) tot 2024 doorgaan met de bedrijfsvoering, maar op 1 januari 2024 dient deze te worden gestopt. Bedrijven mogen tussentijds niet uitbreiden.

In de bijlagen (bijlage A) is een kaart opgenomen met de locatie van veehouderijen in Horst aan de Maas, op basis van een inventarisatie van de vergunde rechten van veehouderijen (peildatum najaar 2019), geclassificeerd naar type en grootte. In hoofdstuk 3 van deze geurgebiedsvisie is nader ingegaan op de omvang en spreiding van veehouderijen in de gemeente Horst aan de Maas.

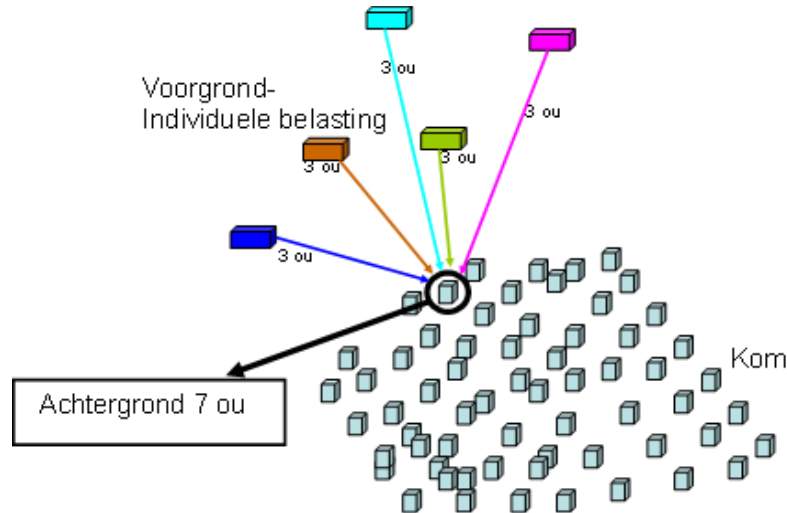
Figuur 1 Geurhinder en vergunningverlening

Activiteitenbesluit milieubeheer

Sinds 1 januari 2013 is voor de niet vergunningplichtige veehouderijen het Activiteitenbesluit milieubeheer van kracht. In dit besluit zijn de bepalingen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) als uitgangspunt genomen, zodat voor inrichtingen die onder de werking van dit besluit vallen vrijwel dezelfde regels gelden als voor (omgevings-) vergunningplichtige bedrijven.

Voorgrondbelasting en achtergrondbelasting

De geurhinder wordt bepaald op basis van de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting. Met de voorgrondbelasting, ook wel individuele belasting genoemd, wordt de geurbelasting op een geurgevoelig object bedoeld van die veehouderij, welke de meeste geurbelasting op een voor geurhinder gevoelig object veroorzaakt. De achtergrondbelasting, ook wel de cumulatieve belasting genoemd, wordt veroorzaakt door alle veehouderijen die rondom een geurgevoelig object zijn gelegen. De achtergrondbelasting wordt vooral in gebieden met veel veehouderijen vaak gebruikt als maat om de effecten van geurhinder op het woon- en leefmilieu te kunnen beoordelen.

Figuur 2 Voor- en achtergrondbelasting geurhinder

Geurgevoelig object (Wet geurhinder en veehouderij)

Onder een 'geurgevoelig object' wordt onder de Wgv verstaan een gebouw, bestemd voor en volgens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf en die daarvoor permanent of regelmatig wordt gebruikt. Een gebouw dat in strijd met het bestemmingsplan als woning of verblijf wordt gebruikt, heeft geen wettelijke bescherming tegen geurhinder.

Geurgevoelige objecten onder de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (het Bkl) is opgenomen welke geurgevoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen altijd geurgevoelig zijn. Onder een geurgevoelig gebouw wordt ook verstaan een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd. Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgevoelige gebouwen of gedeelten van gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen.

Toepassing van technieken om de geurbelasting te verminderen

Bij de vergunningverlening wordt er rekening gehouden met de technische uitvoering van stallen. Het betreft maatregelen om op bedrijfsniveau de geurverspreiding te beïnvloeden en daarmee de geurbelasting op een of meer geurgevoelige objecten te verminderen, zoals het verticaal en hoger laten uitstromen van de lucht uit stallen zodat deze lucht meer wordt verdund dan bij het horizontaal en lager uitstromen van de lucht. Daarnaast wordt in de vergunningverlening rekening gehouden met de verschillen in geuremissies bij verschillende typen stalssystemen en de reductie van geuremissie die bereikt kan worden bij het toepassen van luchtwassers

Wanneer een veehouderij voor wat betreft de geurbelasting op slot zit, kan het bedrijf alleen uitbreiden als de geurbelasting niet toeneemt. Als de geurbelasting door aanpassing van stalssystemen of de wijze van uitstoot van de geur wordt verminderd, is onder voorwaarden uitbreiding van het aantal dieren mogelijk.. Via de zogenaamde 50% regeling. Er hoeft na deze uitbreiding niet te voldaan aan de geldende geurnormen. Wel moet de geurbelasting dalen. De helft van de afname van de geurbelasting mag opgevuld mag worden voor uitbreiding van het aantal dieren. Als een bedrijf niet ontwikkelt, is er op basis van de Wgv geen verplichting om aan de normen te voldoen of om er voor te zorgen dat de geurbelasting daalt.¹

3.2. Geur uit stallen en geurnormen

Bij de beoordeling of vergunningaanvragen van individuele veehouderijen verleend kunnen worden, dient bepaald te worden of de normen voor geurbelasting of minimum afstanden worden overschreden. Gemeenten kunnen op grond van de Wgv binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Zowel de geurnormen (voor intensieve veehouderijen) als de vaste afstanden (voor bijvoorbeeld melkveebedrijven) kunnen worden bijgesteld. Dergelijke afwijkende waarden dienen te worden onderbouwd in een gebiedsvisie en via een gemeentelijke verordening te worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De voor de gemeente geldende wettelijke geurnormen, vaste afstanden en de bandbreedte waarbinnen gemotiveerd afgeweken kan worden, zijn opgenomen in onderstaande tabel.

¹ Zie paragraaf 2.6 voor ontwikkelingen in de wet- en regelgeving

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke geurnorm (Ou/m ³ 98 percentiel)	Range gemeentelijke geurnorm (Ou/m ³ 98 percentiel)
Concentratiegebied (zoals Horst aan de Maas):		
Bebouwde kom	3	Minimaal 0,1 en maximaal 14
Buiten de bebouwde kom	14	Minimaal 3 en maximaal 35

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke vaste afstand	Afwijking van afstand (minimale waarde)
Bebouwde kom	100 meter	50 meter
Buiten bebouwde kom	50 meter	25 meter

Tabel 1 Wettelijke geurnormen en bandbreedte gemeentelijke normstelling Wgv, concentratiegebied (zoals Horst aan de Maas)

Geurnormen binnen de gemeente Horst aan de Maas

Na de inwerkingtreding van de Wgv in 2007 heeft de toenmalige raad op 6 februari 2007 een aanhoudingsbesluit genomen. Zo'n aanhoudingsbesluit bevestert de vergunningverlening aan veehouderijen voor maximaal 1 jaar. Deze tijd werd gebruikt om een zogenaamde quick-scan uit te voeren om na te gaan of er een noodzaak bestond voor het hanteren van andere waarden en/of afstanden voor de geurbelasting dan de in de wet opgenomen standaardnormen. De belangrijkste conclusies uit deze quick-scan was dat er op dat moment geen aanleiding was tot het vaststellen van afwijkende normen en dat de normen toereikend waren. Dat gold zowel voor de borging van het woon – en leefklimaat als voor de ontwikkelmogelijkheden voor de veehouderij.

In 2010 werd, mede met het oog op de fusie met de toenmalige gemeente Sevenum en een gedeelte van de gemeente Meerlo-Wanssum, besloten de resultaten van de quick-scan verder te concretiseren. De twee belangrijkste redenen hiervoor waren:

- De woon- en leefkwaliteit in relatie tot de achtergrondbelasting nader in beeld te brengen;
- het in beeld brengen van mogelijke beperkingen ten aanzien van woningbouwontwikkelingen in en rond de dorpen.

Dit aanvullend onderzoek leidde tot het oordeel dat het vaststellen van een geurverordening waarbij wordt afgeweken van de standaard normstelling teneinde de achtergrondconcentratie te verlagen op dat moment niet noodzakelijk werd geacht. Destijds is besloten na het verstrijken van het aanhoudingsbesluit geen geurverordening vast te stellen. Alleen voor een klein gedeelte aan de oostzijde van Meerlo geldt een afwijkende geurnorm op basis van een destijds door de gemeente Meerlo-Wanssum

vastgestelde geurverordening die bij de harmonisatie (fusie in 2010) door de gemeente Horst aan de Maas is gerespecteerd. Voor het overige deel van het grondgebied van de gemeente Horst aan de Maas gelden daarom de wettelijke geurnormen en wettelijke vaste afstanden.

“In het kader van het project “sanering business cases” veehouderij en glas zijn er na 2010 in de gemeente op 11 locaties veehouderijlocaties gesaneerd, wat ruimtelijke – en milieukwaliteitswinst heeft opgeleverd nabij kernrandzones of nabij kwetsbare gebieden waardoor er op die plekken woningen kunnen en konden worden gebouwd waar dat anders niet mogelijk was geweest “ (bron: Raadsinformatiebrief 19.09, Raadsvergadering 12 november 2019.

Bebouwde kom onder de Wgv

De standaard geurnormen zijn voor de bebouwde kom strenger dan de geurnormen voor het buitengebied. Het begrip bebouwde kom Het begrip ‘bebouwde kom’ is niet gedefinieerd in de Wgv. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is het volgende vermeld: "De grens van de bebouwde kom wordt niet bepaald door de Wegenverkeerswetgeving, maar evenals in de ruimtelijke ordening door de aard van de omgeving. Binnen een bebouwde kom is de op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur." Ook is opgenomen: "De bebouwde kom kan namelijk worden omschreven als het gebied dat door aaneengesloten bebouwing overwegend een woon- en verblijffunctie heeft en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk wonen of verblijven."

Bebouwde kom onder de Omgevingswet

In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is opgenomen dat de gemeente in het omgevingsplan een ‘bebouwingscontour geur’ moet vaststellen. Binnen de contour is een hoger beschermingsniveau dan erbuiten. Vergelijkbaar met de bebouwde kom uit de Wet geurhinder en veehouderij.

De gemeente wijst volgens het Bkl in ieder geval een bebouwingscontour aan rond het stedenbouwkundig samenstel van bebouwing. Het gaat hierbij om bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel, horeca en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur. Stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lineaire bebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen kan tot het samenstel worden gerekend, maar dat hoeft niet. De gemeente kan er dus voor kiezen om lintbebouwing wel of niet binnen de bebouwingscontour te brengen.

Voorgrondbelasting en de kans op hinder

In onderstaande tabel is de relatie tussen de individuele norm (voorgrondbelasting) en de kans op geurhinder weergegeven (bron: handreiking van de Wet geurhinder en veehouderij, bijlage 6 en 7, 2007). De verschillen in de kans op geurhinder zijn gebaseerd op het geurbelevingsonderzoek uit 2001, zoals opgenomen in de toelichting bij de Wgv.

Geurbelasting (voorgrondbelasting, hinder door 1 veehouderij), Ou/m ³ (98 percentiel)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (niet-concentratiegebied)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (concentratiegebied, zoals Horst aan de Maas)
1	7%	4%
2	11%	6%
3	15%	8%
4	19%	11%
5	21%	12%
6	24%	14%
7	26%	16%
8	29%	17%
10	33%	20%
14	39%	25%
20	46%	31%

Tabel 2 Relatie tussen voorgrondbelasting (geurhinder van 1 veehouderij) en kans op geurhinder (bron: Handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007)

3.3. Geur uit meerdere stallen samen: achtergrondbelasting

Bij het vaststellen van de eigen gemeentelijke geurnorm voor bedrijven met een geuremissiefactor, zoals varkens- en pluimveebedrijven, dient er rekening te worden gehouden met de geurhinder die meerdere veehouderijen samen (de cumulatieve belasting of de achtergrondbelasting) veroorzaken. De norm voor de maximale belasting door een individueel bedrijf (de zogenaamde voorgrondbelasting) bepaalt andersom ook de mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting (de geurbelasting van alle veehouderijen samen).

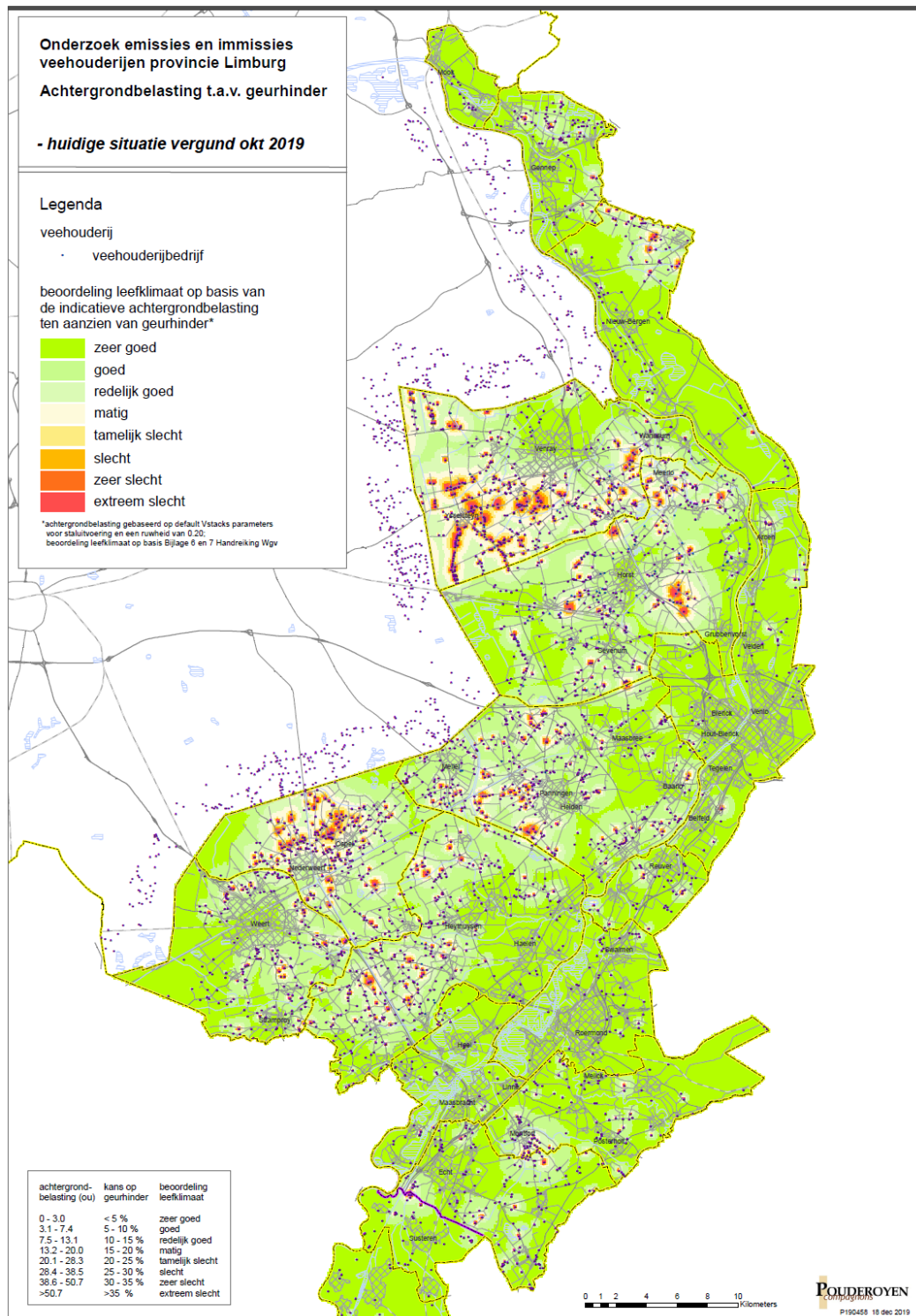
Op basis van gegevens van een methodiek zoals die is opgenomen in de toelichting bij de Wgv, is in onderstaande tabel de achtergrondbelasting vertaald in een kans op geurhinder en is hieraan een waardering van het woon- en leefklimaat gekoppeld (goed, redelijk goed, matig, tamelijk slecht, slecht, zeer slecht en extreem slecht).

De huidige indicatieve achtergrondbelasting in Horst aan de Maas (dus de cumulatieve belasting van de vergunde – en berekende geurbelasting van alle veehouderijen samen) is op kaart weergegeven in bijlage B (zie ook hoofdstuk 3).

Achtergrondbelasting (OU/m ³), cumulatief, concentratiegebied	Kans op geurhinder of percentage gehinderden	Beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	<5%	Zeer goed
3.1 - 7.4	5-10%	Goed
7.5 - 13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2 - 20.0	15-20%	Matig
20.1 - 28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25-30%	Slecht
38.6 - 50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Tabel 3: Classificatie achtergrondbelasting (geurbelasting door meerdere veehouderijen samen) in een concentratiegebied zoals Horst aan de Maas (bron RIVM/GGD Richtlijn geurhinder oktober 2002 en handreiking Wgv 2007).

Uit onderzoek dat ten grondslag ligt aan de Wgv (PRA 2001) is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de geurbelasting van één veehouderij anders is dan als gevolg van de totale geurbelasting van meerdere veehouderijen, de achtergrondbelasting. Bijvoorbeeld: indien één veehouderij een geurbelasting van 14 Ou/m³ op een geurgevoelig object veroorzaakt, leidt dat tot meer hinder dan indien drie veehouderijen gezamenlijk 14 Ou/m³ veroorzaken. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting maatgevend is indien die tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting (bron: handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007). Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting maatgevend is indien die tenminste de helft bedraagt van de cumulatieve geurbelasting, dus de achtergrondbelasting (bron: handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007).

Figuur 3 Beoordeling woon- en leefklimaat in Noord- en Midden Limburg (concentratiegebied) op basis van de berekende achtergrondbelasting, uitgaande van classificatie zoals weergegeven in tabel 3 en de vergunde dierplaatsen en stalsystemen zoals opgenomen in het provinciaal bestand veehouderijen, peildatum oktober 2019.

3.4. Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen

Omgekeerde werking

De normen van de Wet geurhinder en veehouderij gelden in beginsel alleen voor de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning, als een agrarisch bedrijf zich wil vestigen of als een agrarisch bedrijf wil uitbreiden. Het gaat dan dus over de relatie tussen een bestaand geurgevoelig object en een ontwikkeling in de agrarische bedrijvigheid. Dit heet ook wel de 'directe werking' of 'directe norm'.

Voor de Wgv in werking trad, gold deze norm ook in de omgekeerde situatie: als een bestaand agrarisch bedrijf werd geconfronteerd met een nieuwe woonwijk of een nieuw bedrijventerrein. In het kader van de 'omgekeerde werking' werden dan dezelfde afstandsnormen toegepast als in de directe werking. Met de inwerkingtreding van de Wgv trad een geheel nieuwe systematiek van normering in werking. In verband daarmee rees de vraag of de normen van de Wgv op dezelfde manier als bij de vroegere stankwetgeving zouden werken in de "omgekeerde werking". Intussen zijn enkele uitspraken gedaan door de hoogste rechter (de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State), die hierin duidelijkheid scheppen. Onder meer uit de uitspraak in de zaak Laarbeek (Afdeling bestuursrechtspraak van 7 oktober 2009) blijkt dat de normen van de Wgv *niet* in de omgekeerde werking van toepassing zijn. De directe norm geldt wel in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning aan een agrarisch bedrijf, maar niet bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen. Ook uit andere uitspraken is intussen gebleken dat het mogelijk is om binnen de belemmerende contouren te bouwen, mits aan twee voorwaarden wordt voldaan:

- De nieuwe ontwikkelingen mogen geen extra belemmeringen opleveren voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven in de omgeving.
- De gemeenteraad dient in haar gebiedsvisie, in een beleidsregel of in haar ruimtelijke besluit voor de betrokken ontwikkeling een uitspraak te doen over het minimaal gewenste woon-, leef- of werkklimaat in het gebied.

Respecteren rechten veehouders

Vaste jurisprudentie bij ruimtelijke besluiten is dat door de nieuwe bestemmingen er geen sprake mag zijn van een aantasting van de bestaande rechten van de omliggende veehouderijen. In beginsel dient bij het bepalen van de rechten het agrarische bouwblok als uitgangspunt voor het meten van de geurbelasting contouren te worden genomen. Dit omdat veehouderijen rechten hebben om hun emissiepunten te verschuiven binnen het vastgestelde bouwblok (de zogenaamde 'vergunde rechten'). Het kan echter ook zo zijn dat het bedrijf zijn bouwblok niet in zijn geheel kan benutten voor de vestiging of verplaatsing van emissiepunten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van al bestaande geurgevoelige objecten. Uit de jurisprudentie blijkt dat men dan mag uitgaan van de grens van de bebouwing, een te benutten deel van het bouwblok of een bestaand emissiepunt. Uitgaande van de vergunde rechten van een veehouderij, de geurnorm(en), het agrarisch bouwblok en de ligging van de stallen en al bestaande voor geurhinder gevoelige objecten, kan bepaald worden of de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object leidt tot een aantasting van de rechten: ligt de nieuwe bestemming binnen de geurcontour en zijn er geen andere bestaande geurgevoelige objecten die op kortere afstand liggen?

De indicatieve geurcontouren op basis van de vaste wettelijke geurnormen en – afstanden, rondom de agrarische bouwblokken (uit het vigerende bestemmingsplan buitengebied van Horst aan de Maas) zijn op kaart weergegeven in bijlage C van deze geurgebiedsvisie.

Beoordeling aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat een gemeente(raad) de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is.

Plattelandswoningen

In de wetgeving is een aantal “uitzonderingen” opgenomen met betrekking tot de bescherming van woningen tegen geurhinder van veehouderijen. Het betreft de realisatie van een woning op een voormalig bouwblok van een veehouderij of een woning die al aanwezig was op een voormalig bouwblok van een veehouderij die is gestopt na 19 maart 2000 (artikelen 3.2 en 14.2 Wgv). Via de Wet Plattelandswoningen kan de gemeente regelen dat voormalige bedrijfswoningen geen bescherming meer krijgen tegen geur of geluid van de eigen veehouderij. Bedrijfswoningen van veehouderijen waarin burgers wonen, blijven bij gebruik making van deze mogelijkheid onderdeel van de inrichting, bestemd als bedrijfswoning, maar waarbij bewoning door derden planologisch is geregeld. Ook bij het (her-)bestemmen van voormalige bedrijfswoningen tot plattelandswoningen moet beoordeeld worden of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

3.5. Geur en gezondheid

Geur en geurbeleving

Geur is de eigenschap van organische stoffen die met behulp van zintuigen in de neus kan worden waargenomen. Geurhinder treedt op als de herhaaldelijk waargenomen geur als onaangenaam wordt beoordeeld en het welbevinden daardoor negatief wordt beïnvloed. Bij hogere concentraties geur kan er sprake zijn van gezondheidseffecten die verbonden zijn aan de waarneming van de geur: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten, en mogelijk stress-gerelateerde gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid.

Er zijn algemene relaties voor de geurbelasting van veehouderijen en het percentage gehinderden uit onderzoeken afgeleid. Naast de geurbelasting is er een groot aantal persoonsgebonden factoren en omgevingsfactoren die deze relatie beïnvloedt, zodat lokaal zowel minder als meer hinder op kan treden dan verwacht. Hoe hinderlijk mensen een geur vinden hangt onder andere af van de aangenaamheid, duur, frequentie en intensiteit van de geur. Ook de gewenning, het tijdstip en de vermijdbaarheid van de blootstelling spelen een belangrijke rol. Of de hinder ook tot gezondheidsklachten leidt, is persoonsgebonden en afhankelijk van de persoonlijke 'stressverwerking'.

In de GGD-richtlijn Geur en gezondheid wordt ervan uitgegaan, dat er voor de geurstoffen geen toxicologische advieswaarden worden overschreden, omdat deze stoffen een geurdrempel hebben die veel lager is dan deze advieswaarden. Van de gezondheidseffecten van geur is er alleen voor (ernstige) hinder een kwantitatieve dosis-responsrelatie met de geurbelasting. Elke geur kan boven de geurdrempel waargenomen worden en als hinderlijk of ernstig hinderlijk ervaren worden. Hoe hoger de geurbelasting wordt, hoe meer kans dat mensen gehinderd zijn en hoe hoger het percentage dat gehinderd of ernstig gehinderd is. Het is echter niet eenvoudig te zeggen hoeveel geurhinder gezondheidskundig gezien aanvaardbaar is.

Bij het optreden van hinder of ernstige hinder moet afgewogen worden of de situatie aanvaardbaar is. Uitgangspunt hierbij zijn de beleidsdoelstellingen. Voor haar advisering met betrekking tot het percentage (ernstige) hinder sluit de GGD aan een richtwaarde van maximaal 12% kans op hinder (0-3% ernstige hinder) en een bovenwaarde van maximaal 20% kans op hinder (tot 10% ernstige hinder). Voor meer achtergrondinformatie over de relatie tussen veehouderij en gezondheid van omwonenden wordt verwezen naar het kennisplatform veehouderij en gezondheid (www.kennisplatformveehouderij.nl).

Onderzoek GGD en IRAS naar de relatie tussen geurbelasting en kans op hinder

Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van Universiteit Utrecht onderzochten in 2014 de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten op het platteland en in kleinere kernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg.

Deze resultaten bevestigen volgens de GGD signalen dat er bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) te verwachten zou zijn. De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt bovendien afhankelijk te zijn van diersoort. De GGD adviseert de resultaten mee te nemen in de (landelijke) actualisatie van de regelgeving en –normen en roept gemeenten en provincies op de resultaten te gebruiken als opstap voor vernieuwd geurhinderbeleid.

De onderzoekresultaten van de GGD en IRAS geven volgens de GGD aanleiding tot een actualisatie en aanscherping van de gemeentelijke normen. Een complicerende factor daarbij is dat het onderzoek nog niet is gevalideerd door onderzoek in andere regio's, de kans op hinder maar ten dele wordt bepaald door de geurbelasting, de berekening van de geurbelasting vele onzekerheden kent en dat de resultaten van het onderzoek van de GGD/IRAS afwijken van onderzoek dat in ongeveer dezelfde periode is uitgevoerd (Gezondheidsmonitor GGD 'en, CBS en RIVM uit 2012).

Een aangrijpingspunt is, dat de relatie tussen de berekende geurbelasting en de kans op geurhinder uit het GGD-IRAS-onderzoek meer overeen lijkt te komen met de relatie tussen geurbelasting en hinder voor de niet-concentratiegebieden (uit de handreiking Wgv) dan met de relatie tussen geurhinder en hinderkans voor de concentratiegebieden uit die handreiking.

De GGD adviseerde in het kader van de evaluatie van de geurregelgeving (2015-2016) het onderscheid tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden op te heffen en overal dezelfde normen te hanteren. Voor de maximale cumulatieve geurbelasting op objecten stellen zij ook een norm voor van 12% voor de bebouwde kom en 20% in het buitengebied, te vertalen als maximaal 5 Ou (bebouwde kom) respectievelijk 10 Ou (buitengebied) achtergrondbelasting (= cumulatieve geurbelasting).

In hoofdstuk 3 is nader ingegaan op de indicatieve achtergrondbelasting op geurgevoelige objecten in Horst aan de Maas in relatie tot de adviezen en onderzoeksresultaten van de GGD en IRAS. Zie hiervoor ook bijlage D.

3.6. Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen

In een door de staatssecretaris van Milieu ingestelde bestuurlijke werkgroep werkten de VNG en IPO, LTO Nederland, GGD 'en, Milieufederaties en afgevaardigden van burgergroeperingen aan een gezamenlijk advies over de toekomstige geurregelgeving voor veehouderij. De adviezen van de bestuurlijke werkgroep uit oktober 2016 hebben o.a. geleid tot nader onderzoek (o.a. naar de effectiviteit van luchtwassers m.b.t. de reductie van geur) en aanpassing van geuremissiefactoren.

De bestuurlijke werkgroep constateerde dat de Wgv onvoldoende handvatten biedt om bestaande geuroverlast tot een aanvaardbaar niveau te brengen. De geconsulteerde partijen adviseerden om gemeenten bevoegdheden te geven om in overbelaste situaties om aanvullende eisen te kunnen stellen om geurbelasting binnen een ambitieuze termijn terug te dringen. Er was binnen de geconsulteerde partijen geen consensus over een aanpassing van de standaard wettelijke geurnormen en -afstanden.

De milieufederaties, burgergroeperingen en GGD 'en adviseren het Rijk om voor de individuele geurbelasting (voorgroendnorm) maximaal 2 Ou voor de bebouwde kom als standaard norm vast te stellen en maximaal 5 Ou voor het buitengebied. Voor de cumulatieve belasting adviseren deze partijen een norm van 5 Ou (bebouwde kom) en 10 Ou (buitengebied). De VNG, het IPO en LTO Nederland pleiten voor aanvullend onderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en ervaren hinder, om aldus te komen tot een betere onderbouwing van de geurnormen. Vervolgonderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en de geurbeleving dient volgens deze partijen rekening te houden met mogelijke regionale verschillen, nieuwe inzichten m.b.t. de geuremissie van dieren en een geactualiseerd verspreidingsmodel.

In 2019 heeft de commissie Biesheuvel op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een advies over de toekomst van de geurregels uitgebracht. Dit advies is in april 2019 naar de leden van de Tweede kamer gestuurd. Op 6 september 2019 heeft de staatssecretaris haar beleidsreactie naar de Kamer gestuurd. In die beleidsreactie is ingegaan op een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het terugdringen van geuremissies en –immissies, zoals

- Een brongerichte aanpak van geuremissies en andere emissies in de stal;
- Verhogen rendementen geurreductie van combiwassers;
- Inzetten op een ander systeem van meten en monitoren;
- Extra mogelijkheden voor decentrale overheden om overbelaste situaties aan te pakken;

Resultaten onderzoek naar rendementen geurverwijdering gecombineerde luchtwassers

Met name varkenshouderijen maken gebruik van zogenaamde gecombineerde luchtwassers. Deze luchtwassers reduceren zowel de uitstoot van ammoniak als van geur en fijnstof. Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregelgeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De zo opnieuw berekende geurbelasting is vaak veel hoger dan de geurbelasting waarvan in de vergunningverlening is uitgegaan.

In Noord- en Midden werden er op basis van de berekende en vergunde geurbelasting uit stallen van veehouderijen ruim 3800 woningen aangemerkt als woning gelegen in een gebied met een te hoge geurbelasting. Op basis van dezelfde vergunningen maar de bijgestelde factoren voor de combiwassers, nam het berekende aantal toe tot ruim 5800 woningen.

Bron: monitoring manifest evenwichtige veehouderij, provincie Limburg, 2018.

De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van combiluchtwassers te verbeteren. De resultaten van dit onderzoek worden naar verwachting begin 2020 gepubliceerd.

CHW-experimenten emissiereducties en versnellen innovaties

Het advies van de commissie Biesheuvel en de beleidsreactie van de staatssecretaris hebben nog niet geleid tot een voorstel voor aanpassing van de landelijke regelgeving (onder de Omgevingswet) voor het aspect geur uit stallen. Wel hebben aan aantal provincies (waaronder de Provincie Limburg) eind 2019 een aanvraag voor een tweetal experimenten onder de Crisis- en herstelwet (CHW) ingediend. Naar verwachting worden de extra bevoegdheden voor gemeenten binnen die provincies op basis van die experimenten eind 2020 van kracht. ²

In het kader van het Schone Lucht Akkoord (januari 2020) zal er in de periode 2020 – 2022 door een aantal gemeenten en provincies geëxperimenteerd worden met de toepassing van deze CHW-experimenten. De Rijksoverheid faciliteert hierbij. Met deze CHW-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan.

² Op 7 februari 2020 is de voorpublicatie tot wijziging van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (21^e tranche) waarin deze experimenten zijn opgenomen, gepubliceerd in de Staatscourant. Gemeenten binnen de provincie Limburg kunnen na inwerkingtreding gebruik maken van deze bevoegdheden.

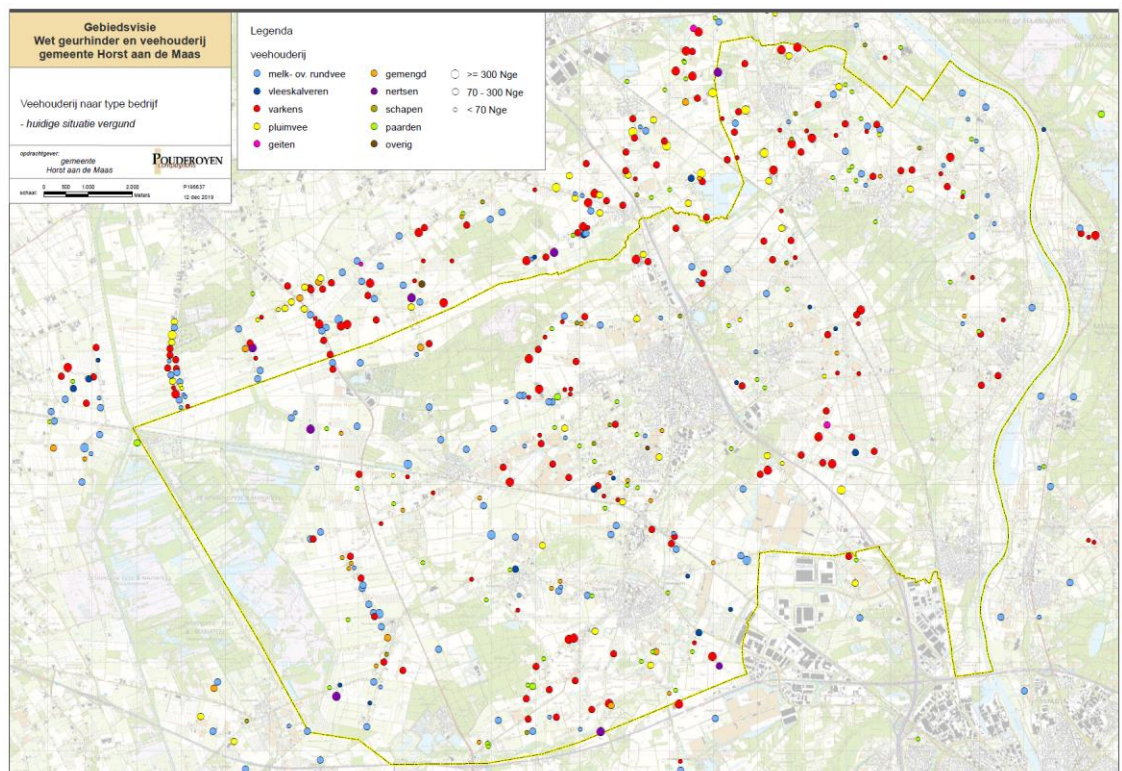
4. GEURBELASTING DOOR VEEHOUDERIJEN IN HORST AAN DE MAAS

4.1. Veehouderijen in Horst aan de Maas

Huidige vergunde situatie

In guur 4 en bijlage A is de ligging van de veehouderijbedrijven in Horst aan de Maas en omgeving weergegeven. De bedrijven zijn geclassificeerd naar type veehouderij en economische omvang.

De economische omvang is afgeleid van het aantal dierplaatsen in de vergunning. Hoe meer dierplaatsen, hoe groter de economische omvang. De economische omvang is uitgedrukt in Nederlandse grootte eenheden (Nge). De gemiddelde omvang van een varkenshouderij-locatie in Noord- en Midden Limburg is 190 Nge en van een pluimveelocatie 155 nge (bron: bewerking bestand vergunde rechten veehouderijen, Pouderoyen Compagnons i.o.v. provincie Limburg, januari 2020). De (onder)grens van 70 nge wordt vaak gebruikt als maat voor een volwaardige veehouderij

Figuur 4: Veehouderij naar type en omvang bedrijven (vergunningbestand oktober 2019). Zie bijlage A.

De kaarten en tabellen in deze geurgebiedsvisie met een weergave van de veehouderijen, de berekende c.q. vergunde geurbelasting en de voor geurhinder gevoelige objecten of het aantal geurgevoelige objecten per klasse geurbelasting zijn samengesteld op basis van gegevens over de vergunningen en meldingen van veehouderijen (gemeenten en provincies Limburg en Noord-Brabant), gegevens van het kadaster (BAG), de begrenzing van agrarische bouwblokken uit het vigerende bestemmingsplan buitengebied en gegevens over de gebiedsontwikkeling Greenport Venlo.

Er heeft geen uitputtend onderzoek per adres plaatsgevonden of er in juridische zin wel of geen sprake is van een voor geurhinder gevoelig object. Dat is ook niet nodig en niet gebruikelijk bij dit type onderzoeken.

Daarnaast zal de vergunde geuremissie van veehouderijen veranderen bij het verlenen van een nieuwe vergunning. En zullen er veehouderijen zijn die wel over een vergunning of melding beschikken, maar die geen (volledig) gebruik meer maken van die vergunning of melding. En veehouderijen die (een deel van) de recent vergunde stalsystemen en dierplaatsen nog niet hebben gerealiseerd.

Aan de kaarten en gegevens die opgenomen zijn in deze geurgebiedsvisie kunnen dus geen rechten worden ontleend. Dit rapport en het daarin beschreven onderzoek zijn bedoeld als onderbouwend document voor het te nemen raadsbesluit over de geurverordening en de daarbij behorende beleidsregels.

Er zijn op basis van de registratie van vergunde rechten in het gemeentelijk en provinciaal veehouderijbestand eind 2019 zo'n 310 locaties met een veehouderij. Het betreft veehouderijlocaties met omgevingsvergunning of een melding in het kader van het Activiteitenbesluit voor een veehouderij. Voor het merendeel betreft het varkenshouderijen en melkveehouderijen. Daarnaast betreft het pluimvee-, kalver- en paardenhouderijen, enkele gemengde bedrijven (locaties met meerdere diersoorten), bedrijven met nertsen, schapen en een geitenhouderij.

Ongeveer de helft van de veehouderij-locaties is op basis van het aantal vergunde/gemelde dierplaatsen relatief klein van omvang (omvang lager dan 70 Nge). Van de locaties van veehouderijen met een omvang van 200 Nge of meer (22%), zijn er 37 een varkenshouderij, 18 een melkveehouderij, 7 een pluimveehouderij en 5 betreffen een nertsenhouderij.

Type bedrijf	<70 Nge aantal	70 - 200 Nge aantal	>=200 Nge aantal	totaal aantal locaties
Melk-/ ov. rundvee	27	34	18	79
Kalveren	8	4	0	12
Varkens	30	40	37	107
Pluimvee	5	10	7	22
Nertsen	0	0	5	5
Geiten	0	1	0	1
Gemengd	21	3	1	25
Schapen	10	0	0	10
Paarden	46	2	0	48
Overig	1	0	0	1
Totaal	148	94	68	310

Tabel 4: Overzicht veehouderij-locaties in Horst aan de Maas, vergund 2019 (bron: gemeente en provinciaal BVB-bestand, bewerkt)

Ontwikkelingen veehouderij (aantal en type) 2009-2019

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het aantal en het type veehouderij-locaties weergegeven sinds 2009, op basis van het provinciaal vergunningenbestand.

Ten opzichte van 2009 zijn er in 2019 58 veehouderij-locaties minder in Horst aan de Maas. In de melkvee - en iv-sector is in het algemeen sprake van een afname van circa 25% van het aantal locaties, terwijl het aantal paardenhouderijen (veelal hobbymatig) toegenomen is.

Type veehouderijlocatie	2009 aantal	2019 aantal	2019 t.o.v. 2009 (2009 = 100%) aantal inrichtingen
Melk-/ov. rundvee	100	79	79%
Kalveren	16	12	75%
Varkens	151	107	71%
Pluimvee	26	22	85%
Nertsen	4	5	125%
Geiten	0	1	
Gemengd	32	25	78%
Schapen	6	10	167%
Paarden	31	48	155%
Overig	2	1	50%
Totaal	368	310	84%

Tabel 5: Ontwikkeling aantal veehouderijlocaties in Horst aan de Maas, registratie vergunningen veehouderijen

Ontwikkeling aantal veehouderijlocaties o.b.v. metellingen CBS

De ontwikkeling van het aantal veehouderijen op basis van gegevens van het CBS (opgaven van landbouwbedrijven in het kader van de metellingen / gecombineerde opgaven in de gemeente Horst aan de Maas laat een soortgelijke tendens zien. Tussen 2010 (start van de huidige gemeente Horst aan de Maas) en 2019 nam volgens het CBS het aantal rundveebedrijven af met 29%, nam het aantal varkensbedrijven af met 27% en nam het aantal pluimveebedrijven af met 21%. Bron: CBS, februari 2020.

In tabel 6 is de ontwikkeling van de economische omvang van de vergunde veestapel (uitgedrukt in het aantal Nederlandse grootte eenheden, Nge) en de vergunde geuremissie (uitgedrukt in het aantal geureenheden, odeur units, ou) weergegeven.

De economische omvang van de vergunde veestapel in Horst aan de Maas is sinds 2009 toegenomen bij de varkens-, pluimvee-, geiten³ en de nertsenhouderij. De kalverhouderij en de gemengde bedrijven laten een afname zien, melkrundvee is qua economische omvang ongeveer gelijk gebleven. Daarnaast is er een toename te zien in de paardenhouderij en de schapenhouderij.

De vergunde veestapel is met 18% is gegroeid en de vergunde berekende geuremissie uit stallen van veehouderijen sinds 2009 met zo'n 11% gestegen. De stijging in de berekende geurbelasting wordt deels veroorzaakt zijn door tussentijdse aanpassing van de geuremissiefactoren voor vleeskuikens en met name de geuremissiefactoren van de gecombineerde luchtwassers welke in de varkenshouderij veel toegepast worden bij nieuwe stallen (van 70-85% geurreductie naar 30-45% geurreductie). De nu berekende geuremissie is daardoor hoger zijn dan de ten tijde van vergunningverlening veronderstelde geuremissie. De veranderingen in de vergunde dierplaatsen en huisvestingssystemen is gepaard gegaan met toepassing van betere stallen met per gemiddeld per dierplaats lagere emissies. Met name vanwege de bijstelling van de geuremissiefactoren voor combiwassers en de toename van het aantal vergunde dierplaatsen is de vergunde, berekende geuremissie in Horst aan de Maas toegenomen.

De groei van het aantal vergunde varkensplaatsen in Horst aan de Maas in de afgelopen jaren is gepaard gegaan met een toenemend gebruik van gecombineerde luchtwassers bij de varkensbedrijven. Deze luchtwassers reduceren zowel de uitstoot van ammoniak als van geur en fijnstof. Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregeling (zie hoofdstuk 2) is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers.

Uit dit steekproefonderzoek blijkt dat onderzochte combiwassers niet de beoogde geurreductie behalen. De gemiddelde geurverwijdering van de onderzochte combi luchtwassers bedroeg slechts 40-45%. Dat is maar de helft van de verwachte 80-85%. Op basis van het WUR-onderzoek en de inmiddels bijgestelde geuremissiefactoren

³ In de gemeente Horst aan de Maas wordt er op slechts 1 locatie geiten gehouden

worden omwonenden meer aan geur blootgesteld, dan waar vanuit werd gegaan bij de vergunning aan veehouderijen met een combi luchtwasser

Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten heeft het ministerie van Infrastructuur en Water per 20 juli 2018 de geuremissiefactoren voor deze luchtwassers verhoogd. De aanpassing van de geuremissiefactoren voor de luchtwassers is verwerkt in de landelijke Regeling geurhinder en veehouderij. De nieuwe emissiefactoren zijn terug gebracht naar maximaal 45% geurverwijdering bij biologische combiwassers en maximaal 30% bij enkelvoudige luchtwassers.⁴

Voor melkrundvee en paarden zijn geen geuremissiefactoren opgenomen in de landelijke regelgeving. Deze dieren zijn niet opgenomen in de berekening van de geuremissie.

Type veehouderij-locatie (vergunningen)	2009 Nge	2019 Nge	2019 t.o.v. 2009 (2009 = 100%)
Melk-/ov. rundvee	10787	10392	96%
Kalveren	828	645	78%
Varkens	17817	23129	130%
Pluimvee	3737	5365	144%
Nertsen	1381	2021	146%
Geiten	0	130	
Gemengd	1986	1119	56%
Schapen	22	42	186%
Paarden	1019	1636	161%
Overig	57	4	7%
Totaal economische omvang (vergunde dierplaatsen vertaald in Nge)	37634	44482	118%
Totaal vergunde geuremissie in geureenheden (Ou's)	5433935	6046816	111%

Tabel 6: Ontwikkeling vergunde dierplaatsen (uitgedrukt in economische omvang, aantal Nge) en de vergunde geuremissie (op basis van de huidige geuremissiefactoren) in de gemeente Horst aan de Maas. (bron: gemeente en provinciaal BVB-bestand, bewerkt)

⁴ Zie ook paragraaf 2.6

Ontwikkeling aantal dieren in Horst aan de Maas o.b.v. metellingen CBS

De ontwikkeling van het aantal gehouden dieren in de gemeente, op basis van gegevens van het CBS, laat een daling zien van het aantal varkens (-16%) en het aantal stuks pluimvee (-24%) zien. De toename van het vergund aantal varkens en pluimvee strookt dus niet met deze CBS-cijfers. Dit verschil is te wijten aan de registratie van vergunningen van een aantal grote intensieve veehouderijen (zoals het NGB) in het vergunningenbestand.

De cijfers van het CBS laten een toename zien van het aantal geiten en pelsdieren (nertsen), een ongeveer gelijk aantal melkkoeien en vleeskalveren en een daling van het aantal paarden en schapen. Bron: CBS, februari 2020.

Latente ruimte in vergunningen van veehouderijen

Er zijn verschillende kengetallen waarmee de ontwikkeling van de omvang van het aantal dieren kan worden weergegeven. Zo geven veehouderijbedrijven via de landbouwtelling jaarlijks aan hoeveel dieren ze houden. Voor het houden van varkens en pluimvee zijn productierechten nodig en voor melkvee fosfaatrechten.

Een veehouderij heeft een vergunning of moet een melding doen van het aantal dierplaatsen. Deze geven een indicatie van de potentiële omvang van de varkens- en pluimveestapel. Vergund wil niet zeggen dat de veehouder ook alle ruimte voor het houden van vee al heeft gerealiseerd. De productierechten en vergunde dierplaatsen worden meestal niet volledig benut. Dat hangt onder meer af van de voerkosten en de prijzen van de dieren. Andere oorzaken zijn het tijdsverschil tussen een verleende vergunning en realiseren en vullen van de stal, de tijd tussen het feitelijk stoppen of krimpen van een veehouderij en het (gedeeltelijk) intrekken van vergunning en de productie in het kader van dierwelzijnsconcepten (bv. Beter leven ster) met een lagere bezetting dan vergund.

De jaarlijkse CBS-cijfers van het aantal gehouden dieren kunnen dan ook lager uitkomen dan de dierrechten en de vergunde dierplaatsen.. De latente ruimte (het verschil tussen het aantal vergunde dierplaatsen met de opgave in de CBS gegevens) is het grootst voor melkrundvee en is kleiner voor varkens- en pluimvee.

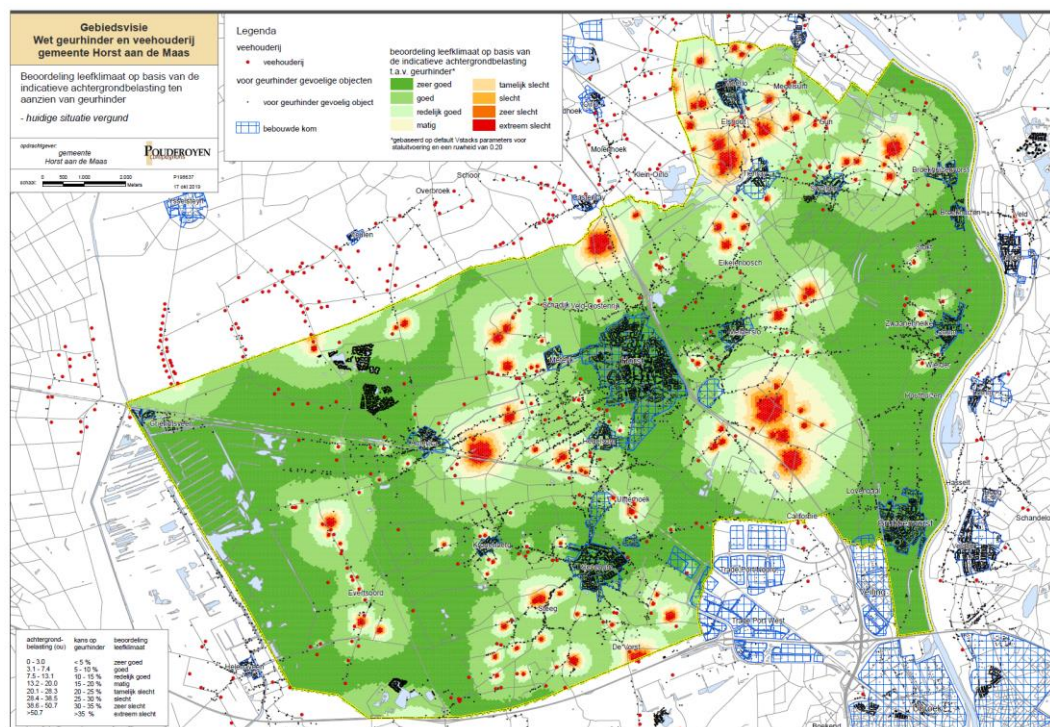
Rekening houdend met de leegstand die is verdisconteerd in de emissiefactoren uit de Regeling ammoniak en veehouderij en de Regeling geurhinder en veehouderij (5 tot 10%), is de latente ruimte v.w.b. de ammoniak- en geuremissie in milieuvergunningen en –meldingen van veehouderijen in Horst aan de Maas in 2019 circa 35%. Dit percentage ligt hoger dan de gevonden gemiddelde latente ruimte in milieuvergunningen en –meldingen van veehouderijen in de veedichte gebieden in Noord-Brabant en Limburg, gemiddeld circa 25 a 30%. Dit verschil is te wijten aan de registratie van vergunningen van een aantal grote intensieve veehouderijen in het vergunningenbestand van Horst aan de Maas, waardoor de latente ruimte voor varkens en pluimvee in Horst aan de Maas groter is dan gemiddeld voor vergelijkbare gemeenten.

4.2. Achtergrondbelasting op basis van vergunningen veehouderijen

In de hierna weergegeven berekende geurbelasting is uitgegaan van de nu geldende geuremissiefactoren, dus rekening houdend met de bijstelling van de geuremissiefactoren voor de gecombineerde luchtwassers.

De achtergrondbelasting (=cumulatieve geurbelasting uit stallen van meerdere veehouderijen) ten aanzien van geurhinder is voor de hele gemeente Horst aan de Maas berekend op basis van een geactualiseerd veehouderijbestand (BVB oktober 2019, na-bewerkt in december 2019). Dit is weergegeven op de kaart in figuur 5 en bijlage B.

De achtergrondbelasting (= cumulatieve geurbelasting), vertaald in een classificatie van het woon- en leefklimaat, is in groot deel van de gemeente overwegend goed tot redelijk goed te noemen. In de bebouwde kom is het woon- en leefmilieu als goed (zeer goed, goed en redelijk goed) beoordeeld. Maar er zijn ook gebieden c.q. woningen in het buitengebied waar er sprake is van een matig tot slecht woon- en leefklimaat vanwege een hogere cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen in en rond de gemeente Horst aan de Maas. Uitgaande van de vergunde rechten, de berekende geurbelasting en relatie tussen de cumulatieve geurbelasting en de kans op hinder zoals beschreven in bijlage 6 en 7 van de Handreiking Wet geurhinder en veehouderij .

Figuur 5: Beoordeling leefklimaat op basis van de achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder; op basis van de vergunde rechten van veehouderijen in – en rondom Horst aan de Maas (2019). Zie bijlage B.

In onderstaande tabel is voor de geurgevoelige objecten in de gemeente Horst aan de Maas de beoordeling van het leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting weergegeven. Het betreft verblijfsobjecten uit het BAG-bestand (Basisregistratie Adressen en Gebouwen, Kadaster), niet behorend bij een (voormalige) veehouderij.

Kans op hinder	Beoordeling woon- en leefklimaat	Bebouwde kom	Buitengebied	Totaal
<5%	Zeer goed	11069	1722	12791
5-10%	Goed	3358	1812	5170
10-15%	Redelijk goed	942	542	1484
15-20%	Matig	0	251	251
20-25%	Tamelijk slecht	0	90	90
25-30%	Slecht	0	30	30
30-35%	Zeer slecht	0	14	14
> 35%	Extreem slecht	0	5	5
TOTAAL		15369	4466	19835
Kans op geurhinder (index)		5,0 %	8,9 %	5,8 %

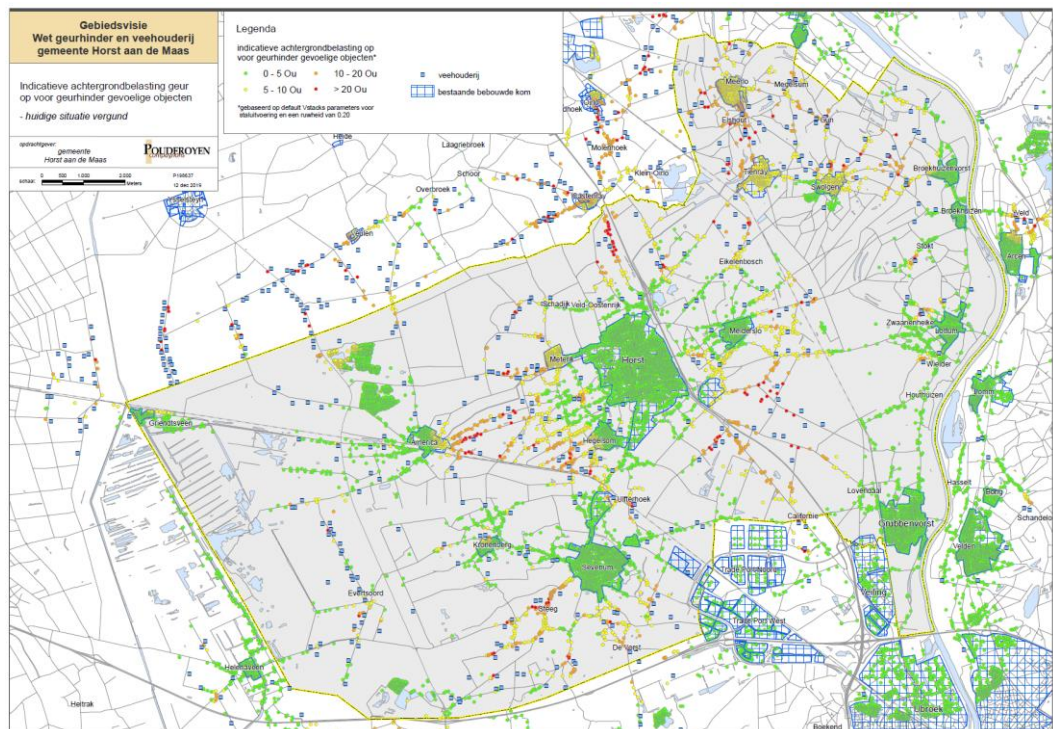
Tabel 7: Vertaling berekende achtergrondbelasting op voor geurhinder gevoelige objecten in de gemeente Horst aan de Maas o.b.v. vergunde dierplaatsen en stalsystemen (bron: gemeente en provinciaal BVB-bestand, bewerkt)

Op basis van de berekende en vergunde cumulatieve geurbelasting in 2019 wordt het leefklimaat binnen de bebouwde kom overal beoordeeld als zeer goed tot redelijk goed. Ook in het buitengebied is dat voor het grootste deel van de objecten het geval.

Maar voor een aantal objecten in het buitengebied is er sprake van een matig, slecht of zeer slecht woon en leefklimaat. Het betreft circa 250 adressen waar er vanwege de berekende achtergrondbelasting sprake is van een matig woon- en leefklimaat en circa 140 adressen waar er sprake is van een slecht woon- en leefklimaat (kans op hinder meer dan 20%).

In bovenstaande tabel is een berekening van een statistische maat, de geurhinder-index, weergegeven. Dit is berekend door de individuele kans op geurhinder per object te bepalen en deze vervolgens voor alle objecten bij elkaar op te tellen om vervolgens een gemiddelde kans op geurhinder te af te leiden. Hieruit blijkt dat de kans op geurhinder vanwege geur uit stallen in het buitengebied aanmerkelijk hoger is dan in de bebouwde kom.

In onderstaande afbeelding is de berekende achtergrondbelasting (op basis van de vergunde geurbelasting van veehouderijen met een geuremissiefactor) op geurgevoelige objecten vergeleken met de adviesnormen m.b.t. de cumulatieve belasting van de GGD; 5 Ou (cumulatief) voor objecten binnen de bebouwde kom en 10 Ou (cumulatief) voor objecten in het buitengebied. Tevens is de grenswaarde van 20 Ou (grens tussen matig en slecht op basis van de handleiding Wgv) in deze kaart gebruikt. De kaart is tevens opgenomen als bijlage van dit rapport.

Figuur 6 Beoordeling leefklimaat op basis van de achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder; in relatie tot advieswaarden GGD en grens tussen matig en slecht woon- en leefmilieu, handleiding Wgv. op basis van de vergunde rechten van veehouderijen in – en rondom Horst aan de Maas (2019). Zie bijlage D.

De berekende achtergrondbelasting is in de kernen Meerlo, Tienray, Swolgen Meterik en delen van America hoger dan de advieswaarde van de GGD voor de bebouwde kom (maximaal 5 Ou cumulatief voor de bebouwde kom). In de overige kernen is de achtergrondbelasting lager of vrijwel overal lager dan deze advieswaarde.

Er zijn circa 1875 adressen in het buitengebied waar de berekende achtergrondbelasting hoger is dan de advieswaarde van de GGD voor het buitengebied. Deze zijn te vinden verspreid over het agrarische buitengebied van Horst. Concentraties van adressen met een hogere achtergrondbelasting (meer dan 20 Ou) zijn te vinden in het buitengebied rondom de kernen Meerlo, Tienray en Swolgen, het buitengebied tussen America, Meterik en Hegelsom, het gebied tussen Horst en Castenray en het buitengebied ten zuidoosten van Horst en Melderslo.

Bijdragen overige veehouderijen aan de geurbelasting

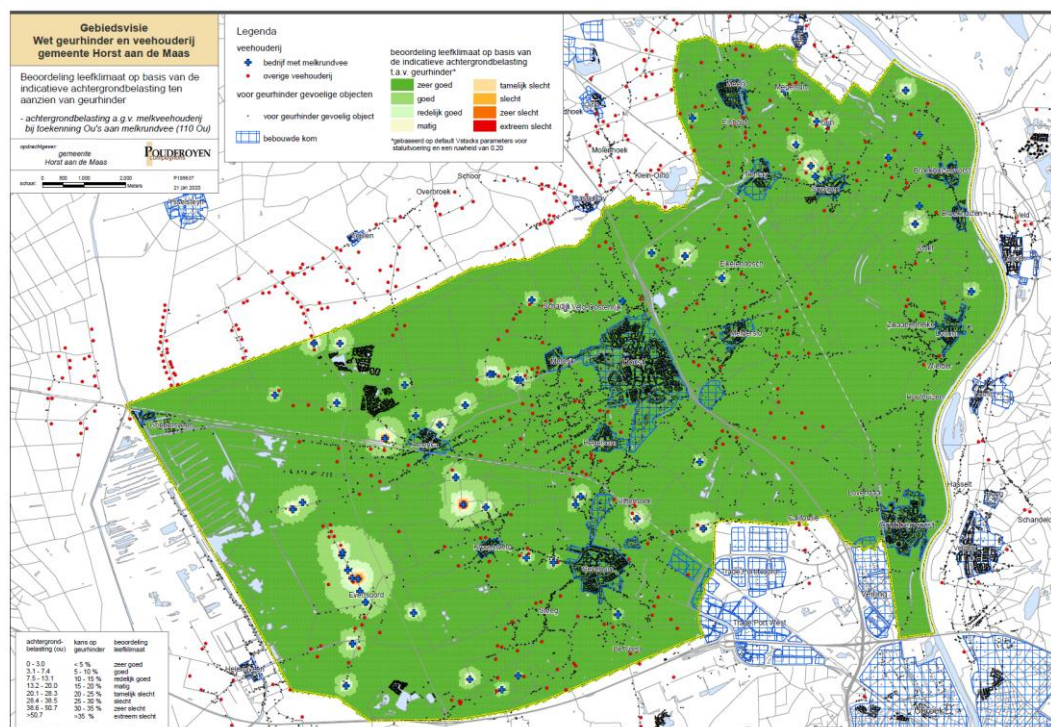
In de hiervoor gepresenteerde tabellen en kaarten is de geurbelasting berekend op basis van de wettelijke geuremissiefactoren, zoals opgenomen in de vigerende Regeling geurhinder en veehouderij.

In de gemeente Horst aan de Maas zijn 5 nertsbedrijven gevestigd⁵. Voor nertsen zijn er geen wettelijke emissiefactoren, maar wordt uitgegaan van gestaffelde vaste afstanden. Om een indicatie te kunnen van de bijdrage van de nertsbedrijven aan de cumulatieve geurbelasting, is een aanvullende berekening gemaakt op basis van resultaten van onderzoek van de WUR. Er is uitgegaan van een indicatieve emissiefactor voor nertsen (4,9 Ou per fokmoer), uit het WUR rapport 340 Fijnstofemissie uit stallen: nertsen, januari 2011. De zo berekende geurbelasting t.g.v. het houden van nertsen is op kaart weergegeven. Deze is in de bijlage opgenomen. De bijdrage van deze nertsbedrijven aan de cumulatieve geurbelasting en de hogere geurbelasting in delen van het buitengebied zoals hiervoor beschreven, is heel beperkt.

Ook voor melkvee is op landelijk niveau geen geuremissiefactor vastgesteld. Melkveehouderijen worden normaliter dan ook niet meegenomen in de berekening van de cumulatieve geurbelasting. Een aanzienlijk deel van de veehouderijen in de gemeente betreft melkveehouderijen. Voor een indicatie van de bijdrage van dit type veehouderij aan de geurbelasting in Horst aan de Maas kan ook aan melkrundvee een emissiefactor worden toegekend. In verschillende rapporten van de WUR worden (gemeten) geuremissies gemeld voor melkrundvee, deze lopen uiteen van 45 Ou tot 175 Ou.. Omdat de waarde voor de geuremissies een grote spreiding vertoont en er tot op heden geen factor werkelijk is vastgesteld is in dit onderzoek gekozen om met een indicatieve waarde van 110 Ou te werken (het gemiddelde van 45 en 175 Ou). Vervolgens is de achtergrondbelasting op basis van deze indicatieve emissie berekend (zie onderstaande afbeelding).

⁵ Op basis van de Wet verbod pelsdierhouderij dienen nertsbedrijven uiterlijk per 1 januari 2024 te zijn beëindigd.

Bij deze indicatieve beoordeling van de invloed van melkveehouderijen op het leefklimaat, is geen rekening gehouden met een (vermoed) verschil in hedonische waarde voor geuremissie van koeien in vergelijking met bijvoorbeeld varkens of kippen. De geuremissie en –concentratie (in odourunits) zeggen iets over de concentratie geurstoffen in de omgeving van veehouderijen, de hedonische waarde bepaald (mede) hoe onaangenaam de geur gevonden wordt en of er sprake is van hinder. Daarnaast is de waarde toegekend aan een individuele melkkoe weliswaar hoog (hoger dan de factor voor een traditioneel gehuisvest vleesvarken van 23 Ou bijvoorbeeld), maar de dieraantallen zijn veel lager dan de in de intensieve veehouderij gebruikelijke dieraantallen.

Figuur 7 Indicatief berekenden geurbelasting t.g.v. melkveehouderijen, uitgaande van een indicatieve geuremissiefactor van 110 Ou per melkkoe en op basis van de vergunde rechten van veehouderijen in – en rondom Horst aan de Maas (2019)

De bijdrage aan de problematiek m.b.t. cumulatieve geurbelasting van nertsbedrijven en melkveebedrijven is relatief beperkt. Voor deze veehouderijbedrijven gelden geen wettelijke geuremissiefactoren maar vaste afstanden (voor nertsen gestaffelde afstanden). Lokale knelpunten kunnen worden voorkomen door voldoende afstand tussen grotere melkveebedrijven en nertsbedrijven aan te houden. De gemeente kan de vaste wettelijke afstanden desgewenst aanpassen, bijvoorbeeld door in bepaalde gebieden de afstanden te vergroten om overlast te voorkomen. Of in bepaalde gebieden de vaste afstanden te verkleinen, om verweving van kleinere melkveehouderijen met woonfuncties mogelijk te maken. Ook zijn er diverse gemeenten die de vaste afstanden hebben aangepast op basis het aantal dieren. Voor melkveebedrijven biedt de Wgv daarvoor geen expliciete handvaten. Er zijn vanuit de gemeente geen signalen gemeld m.b.t. knelpunten m.b.t. geuroverlast door melkveehouderijen. Er lijkt daarom in Horst

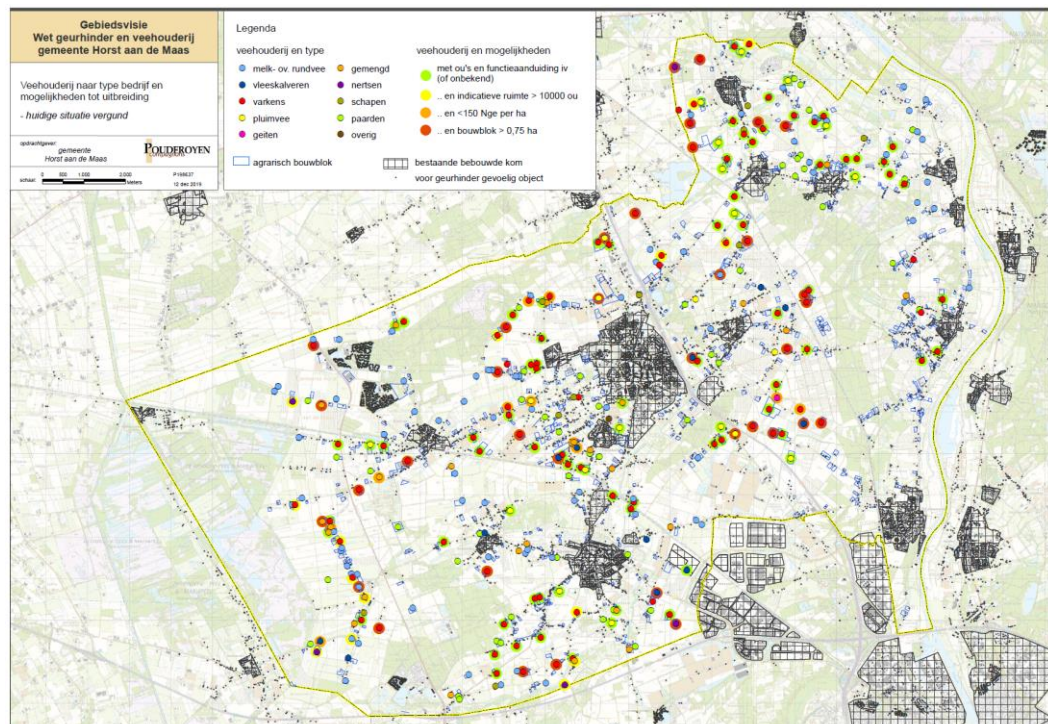
aan de Maas vooralsnog geen aanleiding te zijn om de vaste afstanden voor melkveebedrijven aan te passen.

Dat geldt ook voor de vaste afstanden voor de nertsenbedrijven. De vaste gestaffelde afstanden voor nertsenbedrijven kunnen worden aangepast. De beperkte invloed van deze bedrijven op de cumulatieve geurbelasting geeft daarvoor geen aanleiding en is gelet op de Wet verbod pelsdierhouderij ook niet zinvol. Op basis van deze wet mogen bedrijven (onder voorwaarden) tot 2024 doorgaan met de bedrijfsvoering, maar op 1 januari 2024 dient deze te worden gestopt. Bedrijven mogen tussentijds niet uitbreiden.

4.3. Mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting

Om een beeld te kunnen geven van de risico's op toename van de geurbelasting door groei van (intensieve) veehouderijen in Horst aan de Maas, is een analyse uitgevoerd naar de indicatieve milieuruimte op het gebied van geur (de mogelijkheid om de geuremissie te vergroten binnen de vaste wettelijke normen). Deze indicatieve milieuruimte is gecombineerd met de gegevens over de agrarische bouwblokken. Dit om de (theoretische) ruimte m.b.t. de geuremissie te koppelen aan de indicatieve planologische ruimte: de mogelijkheid om binnen het bouwblok te intensiveren in relatie tot de omvang van het agrarische bouwblok. Het betreft geen uitputtende analyse per locatie maar een indicatieve inschatting op basis van gemeente-brede gegevens en analyses op de schaal- en het detailniveau van het onderzoek t.b.v. deze geurgebiedsvisie.

De resultaten van de analyse naar de indicatieve ontwikkelingsmogelijkheden op het gebied van geur (ruimte op basis van maximale voorgrondbelasting vaste wettelijke waarden Wgv) en ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden (aanduiding en omvang bouwblokken, indicatieve ruimte voor intensivering bebouwing binnen het bouwvlak) zijn in onderstaande kaart weergegeven. Deze kaart is ook opgenomen als bijlage bij deze geurgebiedsvisie.

Figuur 8 Indicatie milieuruimte geur (voorgroondbelasting) en indicatie ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden (intensieve veehouderijen). Zie bijlage E.

Uit deze analyse volgt dat een uitbreiding van de geuremissie en geurbelasting, kijkend naar de geldende individuele geurnormen en de mogelijkheden die er lijken te zijn om uit te breiden binnen de bouwvlakken, niet op voorhand zijn uit te sluiten. Een afname van de geurbelasting op basis van de geldende geurnormen (Wgv) is geen zekerheid.

Echter, de beperkte milieuruimte die er is op het gebied van de emissie en –depositie van stikstof (mede naar aanleiding van de PAS-uitspraak van de Raad van State in mei 2019), beperken de feitelijke mogelijkheden voor uitbreiding van de emissies (van ammoniak en daarmee indirect ook qua geur en in planologische zin) van veehouderijen. Uitbreiding van emissies lijkt voornamelijk alleen mogelijk op basis van nog in te vullen latente ruimte in het kader een onherroepelijke vergunning Wet natuurbescherming of gerealiseerde stalcapaciteit dat als bestaand recht geldt in het kader van die wet) of via externe saldering. Dit omdat de omliggende Natura2000 gebieden qua stikstofdepositie sterk zijn overbelast en een relevante toename van de stikstofdepositie door uitbreiding van een veehouderij niet is toegestaan, tenzij een andere emissiebron wordt gesaneerd (inclusief afroming).

Daarnaast stelt de provincie Limburg eisen aan de maximale ammoniakemissie per dierplaats bij de bouw van nieuwe stallen en de gemiddelde emissie per 2030 (Omgevingsverordening provincie Limburg).

Effect aflopen gedoogregeling Besluit emissiearme huisvesting

Per 1 januari 2020 is de gedoogregeling (stoppersregeling) beëindigd en zijn- of zullen er naar verwachting locaties worden beëindigd waarvan de stallen niet voldoen aan de emissie-eisen uit het Besluit emissiearme huisvesting. Of zullen de stallen op deze locaties gemoderniseerd moeten zijn zodat er wel wordt voldaan aan de emissie-eisen uit het Besluit emissiearme huisvesting. Het beëindigen van locaties zal leiden tot een daling van de berekende geurbelasting en/of de latente ruimte. Het modernisering van stallen leidt gemiddeld tot een daling van de geuremissie per dier. Omdat modernisering vaak gepaard gaat met schaalvergroting, leidt dit niet automatisch tot een daling van de berekende geuremissie en -belasting.

Het effect van het aflopen van deze gedoogregeling is niet verwerkt in de cijfers m.b.t. de vergunde geurbelasting in Horst aan de Maas per eind 2019. In een onderzoek in opdracht van de provincie Limburg heeft Pouderoyen onderzocht in welke mate de vergunde geuremissie en geurbelasting daalt als voor alle dierplaatsen (zoals in 2018 opgenomen in het provinciaal vergunningenbestand) van veehouderijen in Noord- en Midden Limburg wordt voldaan aan de emissie-eisen uit het Besluit emissiearme huisvesting. Met een gelijke veebezetting, dus zonder het effect van schaalvergroting, daalt de vergunde geurbelasting dan gemiddeld in Noord- en Midden met bijna 20%. In Horst aan de Maas ligt de berekende daling dicht bij dat gemiddelde (ruim 18% afname t.o.v. de vergunde situatie in 2018). Voor heel Noord- en Midden Limburg daalt het aantal woningen waar er sprake van een berekende hoge geurbelasting (meer dan 20 Ou cumulatief) op basis van de vereiste modernisering met circa 12% (dus exclusief schaalvergroting / normopvulling).

Effect saneringsregeling varkenshouderij

Momenteel wordt uitvoering gegeven aan de regeling Sanering varkenshouderij, waarin er mogelijkheden worden geboden aan varkensbedrijven om hun locaties te beëindigen tegen een vergoeding van de varkensrechten en voor de sloop van de gebouwen.

Voor de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (SRV) is €180 miljoen beschikbaar. In een brief aan de Tweede Kamer van 7 februari 2020 heeft de minister van LNV aangegeven dat er het Kabinet extra geld beschikbaar zal zijn om bij overschrijding van dit subsidieplafond, aanvragen van deelnemers die aan de eisen voldoen, te honoreren. Van de circa 500 locaties van varkenshouderijen die zijn aangemeld voor deze subsidieregeling, liggen er ruim honderd in Noord- en Midden Limburg. Er zijn ook diverse locaties uit Horst aan de Maas aangemeld.

Het daadwerkelijk stoppen van varkensbedrijven kan lokaal leiden tot een significante afnamen van de geurbelasting. Deelnemers zullen uiterlijk in het voorjaar van 2021 de varkenshouderij moeten beëindigen en voor het einde van 2021 de stallen moeten slopen. Meer duidelijkheid over feitelijk deelname van varkenshouders in Horst aan de Maas aan deze regeling en de effecten daarvan op de geurbelasting is er naar verwachting medio 2020.

Effect maatregelen op het gebied van stikstof

Naast de regeling Sanering varkenshouderijen zijn er door het Rijk en de provincies maatregelen aangekondigd om de emissie – en depositie van stikstof, ook uit veehouderijen, te beperken. Deze maatregelen kunnen ook een effect hebben op de geuremissie en geurbelasting.

In de hiervoor genoemde brief aan de Tweede Kamer heeft de minister van LNV aangekondigd dat er vanuit het Rijk voor stoppers € 350 miljoen beschikbaar wordt gesteld, bedoeld om veehouders die willen stoppen gericht op te kopen. Dit is onderdeel van het gebiedsproces voor maatregelen rondom Natura2000-gebieden dat door provincies wordt vormgegeven. Voor blijvers is eerder in het kader van het Hoofdlijnenakkoord door het Rijk € 172 miljoen beschikbaar gesteld. Dit bedrag is bedoeld voor innovatieve, brongerichte verduurzaming van stallen.

Meer duidelijkheid over deelname van veehouders in Horst aan de Maas aan deze regelingen en de effecten daarvan op de geurbelasting is er waarschijnlijk niet voor 2021. Gezien de ligging van de Natura2000-gebieden en de spreiding van de veehouderijen in Horst aan de Maas, kan vooral de verduurzaming van stallen leiden tot een afname van de geurbelasting. Het vrijwillig beëindigen van piekbelasters rondom het Nature2000-gebied de Deurnsche Peel & Mariapeel en de Maasduinen zal waarschijnlijk weinig effect hebben op de geurbelasting op woningen en andere voor geurhinder gevoelige functies in de gemeente Horst aan de Maas.

Effecten klimaatbeleid

Uitvoering van het klimaatakkoord kan van invloed zijn op de emissies van geur uit stallen van veehouderijen. De helft van de emissie van broeikasgassen uit de Nederlandse landbouwsector komt uit de veehouderij (dieren en mestopslagen). Circa 70% van de broeikasgasemissies uit de Nederlandse veehouderij komt van de rundveehouderij en circa 20% uit de varkenshouderij. Realisatie van doelen m.b.t. de reductie van broeikasgas kunnen dus ook consequenties hebben voor andere emissies, zoals de emissie van geur uit stallen van veehouderijen en emissies uit mestbewerking.

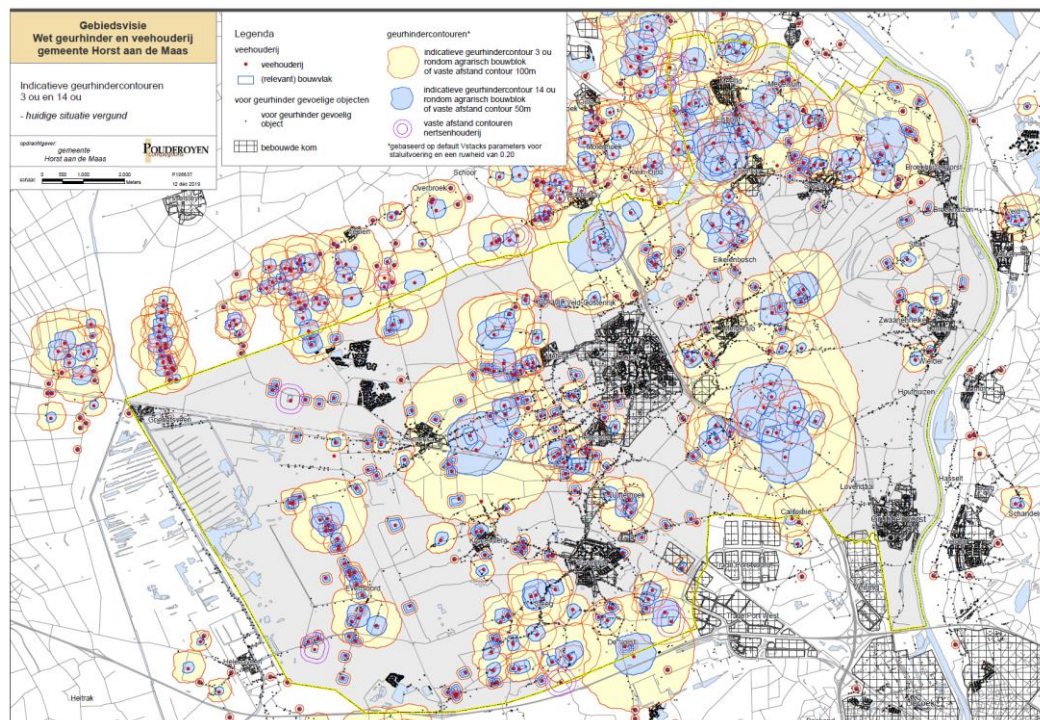
Voor wat betreft de reductie van broeikasgassen door aanpassing van stallen, ligt het meeste perspectief bij stalsystemen waar de mest bij de bron gescheiden wordt, de verse mest uit de stal wordt verwijderd en ter plaatse wordt vergist, bewerkt en/of afgevoerd om daar verder te worden bewerkt. Dit geldt voor zowel de rundveehouderij als de varkenshouderij. Nieuwe innovatieve stalsystemen en concepten die niet alleen ammoniak, geur en fijn stof reduceren, maar ook methaan reduceren zijn in ontwikkeling en er is dus ook nog weinig praktijkervaring met het toepassen van deze innovatieve stalsystemen. Daarmee is het dus lastig om een eenduidige relatie te leggen tussen enerzijds emissies van ammoniak, geur & fijn stof uit stallen en anderzijds de emissie van broeikasgassen uit de veehouderij. Het is daarom nu niet mogelijk om een goede inschatting te maken van de effecten van het klimaatbeleid op de geurbelasting. Naar verwachting zullen vooral de klimaatdoelen voor de langere termijn (2050) van invloed zijn op de omvang en de emissies uit de veehouderij in Horst aan de Maas.

4.4. Overwegingen t.a.v. de te hanteren geurnormen, gemeente breed

De gemeente Host aan de Maas kan er voor kiezen de geurnormen (voorgrondnormen) bij te stellen. Een verruiming (soepelere normen) lijkt gezien de resultaten van eerder onderzoek (2007 en 2010) en ook dit onderzoek niet nodig en niet aan de orde.

Strengere geurnormen, net name voor het buitengebied, zijn op basis van eerdere adviezen van de GGD en de knelpunten m.b.t. de geurbelasting in delen van het buitengebied wel te overwegen. Bijvoorbeeld een voorgrondnorm van 8 Ou of 5 Ou voor delen van het buitengebied of een strengere norm voor de bebouwde kom, met name voor die waar er sprake is van een hogere geurbelasting (hoger dan de advieswaarden van de GGD). Dit om bij ontwikkeling (uitbreiding van veehouderijen) extra te sturen op afname van de geuroverlast.

Strengere geurnormen leiden wel tot een grotere omgekeerde werking. In onderstaande kaart (tevens opgenomen in de bijlagen) zijn de geurhindercontouren op basis van de vaste wettelijke geurnormen – en afstanden rondom bouwvlakken geprojecteerd. Het betreft de standaard norm voor de bebouwde kom (norm 3 Ou, de gele zones) en de standaard norm voor het buitengebied (norm 14 Ou, de blauwe zones).⁶

Figuur 9 Indicatie omgekeerde werking (geurcontouren rondom bouwblokken, op basis van vergunde rechten van veehouderijen 2019). Zie bijlage C.

⁶ De indicatieve contouren rondom de bouwblokken zijn in beeld gebracht op basis van de vergunde geuremissie (opgenomen in het vergunningenbestand) en standaard stalparameters (de wijze waarop de geur wordt uitgestoten, zoals de uitstroomsnelheid en de hoogte en omtrek van de uitstroomopeningen). De zo berekende contouren zijn geprojecteerd rondom de bouwblokken en wijken af van de contouren op basis van gedetailleerde c.q. afwijkende stalparameters. Deze laatste zijn veelal beperkter qua omvang.

Bij een aanscherping van de geurnormen, bijvoorbeeld van 14 Ou naar 8 Ou voor het buitengebied, wordt de omgekeerde werking vergroot. Hierdoor wordt het risico groter dat gewenste functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen worden geblokkeerd door de omgekeerde werking. Dit speelt bijvoorbeeld in de omgeving van de nieuw te ontwikkelen werklandschappen als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Greenport Venlo.

Omdat, zoals ook is geconstateerd door de commissie Verdaas (2016) en de commissie Biesheuvel (2019), de Wgv in de huidige vorm onvoldoende handvaten biedt om bestaande geuroverlast terug te dringen (vanwege de 50%-regeling en het feit dat bestaande overlast niet hoeft te worden beperkt als een veehouderij niet ontwikkeld), is het mogelijk dat er per saldo weinig effect sorteert van de strengere normen terwijl gewenste ruimtelijke ontwikkelingen wel worden geblokkeerd. Daarnaast is de wet- en regelgeving sterk in ontwikkeling (aanpak stikstof, Omgevingswet). Tenslotte kunnen generiek strengere normen tot gevolg hebben dat veehouderijen die al emissiereducties hebben bereikt weinig tot geen mogelijkheden meer hebben om te ontwikkelen, terwijl veehouderijen die nog weinig emissiereducties hebben gerealiseerd, juist wel nog kunnen uitbreiden vanwege de 50% regeling.

Het is mogelijk om op een andere wijze een ongewenste toename van de geurbelasting door schaalvergrotingen van veehouderijen te voorkomen en gericht te sturen op een afname van bestaande geuroverlast. Dit door bij ontwikkelingen te toetsen aan de cumulatieve geuroverlast en de eigen bijdrage van die ontwikkeling aan een (mogelijk) cumulatief overbelaste situatie. Onder de huidige wet- en regelgeving kan dat bij nemen van nieuwe ruimtelijke besluiten. De Omgevingswet biedt meer dan onder de huidige wetgeving mogelijkheden om ook de vergunningverlening hierop te toetsen. Ook heeft de staatssecretaris in haar reactie op het rapport van de commissie Biesheuvel (2019) aangekondigd hiervoor extra mogelijkheden te bieden.

Daarom is in deze geurgebiedsvisie (hoofdstuk 5) een voorstel opgenomen voor toetswaarden met betrekking tot de geurhinder van alle veehouderijen samen. Deze toetswaarden zijn van belang in het kader van ruimtelijke procedures, zoals bestemmingsplannen en soortelijke plannen voor nieuwe woningen en andere voor geurhinder gevoelige. En voor procedures onder de Omgevingswet, waarin een toets op de cumulatieve geurbelasting aan de orde is. Hiermee geeft de raad aan welk niveau van geurhinder, van alle veehouderijen samen, als acceptabel wordt aangemerkt.

Daarnaast biedt de Crisis- en Herstelwet in relatie tot het Schone Lucht Akkoord naar verwachting vanaf eind 2020 extra mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan. Na inwerkingtreding van deze wijziging van de Crisis- en Herstelwet kunnen gemeenten in de provincie Limburg gebruik maken van deze bevoegdheden.

Een maatwerk-benadering in de vorm van het (mogelijk) stellen van aanvullende eisen voor veehouderijen die een relevante bijdrage hebben in een hoge geuroverlast op omliggende woningen en die ook mogelijkheden hebben om de geuroverlast te verminderen, sluit aan op de aanpak van de geuroverlast in de gemeente Horst aan de Maas het verleden.

Het ligt daarbij voor de hand dat die aanpak (het stellen van aanvullende eisen bij ontwikkelingen, eventueel eisen van reductie van geurbelasting bij de zogenaamde stilzitters) primair te richten op die veehouderijen die tot dusverre weinig tot geen stappen hebben gezet m.b.t. de reductie van hun geurbelasting en waarvan er sprake is van overschrijding van de huidige geurnormen.

Ook kan er, samen met andere partijen zoals veehouders, leveranciers, de rijks en provinciale overheid en kennisinstellingen, gewerkt worden aan het beter laten functioneren de combiluchtwassers die in gebruik zijn v.w.b. de reductie van de geur- en ammoniakemissie. De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van combiluchtwassers te verbeteren.

Er van uitgaande dat uit het onderzoek van de WUR of uit praktijkervaringen blijkt dat inderdaad de verwijderingsrendementen van in de praktijk toegepaste combiluchtwassers sterk kan worden verbeterd, wordt er mede in het kader van het Schone Lucht Akkoord een voorlichtingsprogramma ontworpen en uitgevoerd, gericht op varkenshouders, adviseurs van varkenshouders en op vergunningverleners en toezichthouders van omgevingsdiensten. De gemeente Horst aan de Maas kan na ondertekening van het Schone Lucht Akkoord, aansluiten bij dit programma.

5. VERDIEPING GEBIEDSONTWIKKELING KLAVERTJE 4

5.1. Aanleiding

In het Klavertje 4-gebied zijn - en worden er industriële en logistieke werklandschappen gerealiseerd. Het Klavertje 4-gebied is gelegen in de gemeenten Horst aan de Maas, Peel en Maas en Venlo en is een onderdeel van de gebiedsontwikkeling Greenport Venlo.

Bij de ontwikkeling van de werklandschappen en het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid dient rekening gehouden te worden met de omliggende bewoners en bedrijven, zoals veehouderijen. In het kader van het milieuonderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van de intergemeentelijke structuurvisie Klavertje 4-gebied is onderzoek verricht naar de geurbelasting door veehouderijen en de mogelijke ontwikkeling daarvan.

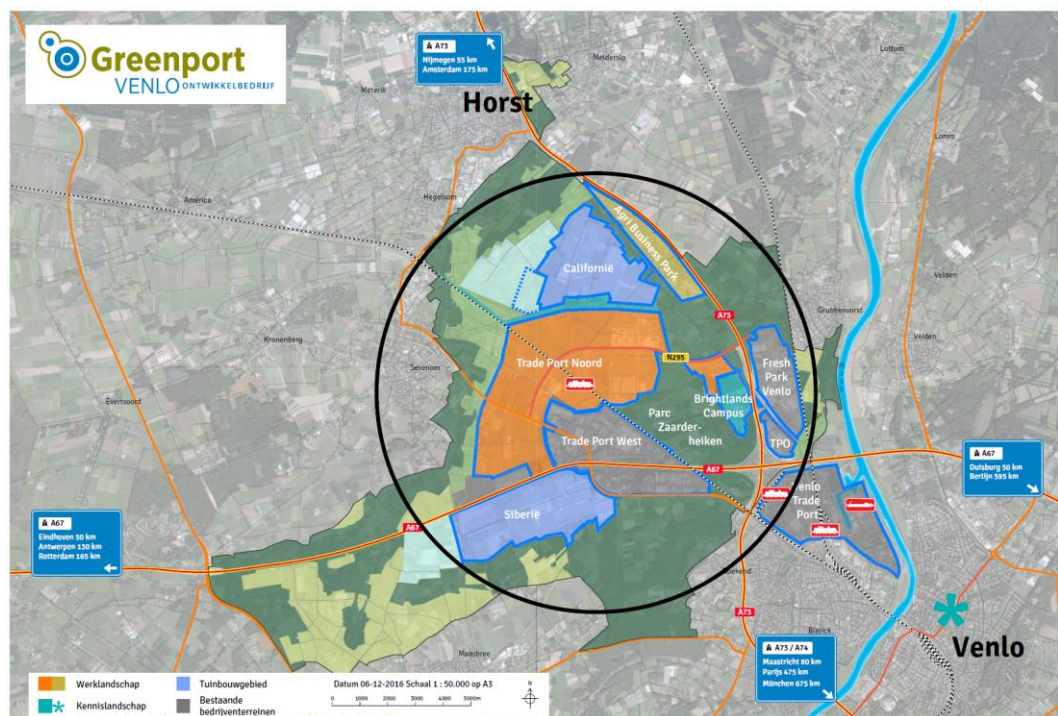
In dit onderzoek is geconstateerd dat de toen bestaande en de te verwachten geurbelasting in het Klavertje 4-gebied niet zo hoog is dat er problemen zijn te verwachten met betrekking tot het woon- en leefklimaat voor inwoners in het gebied, werknemers en bezoekers in de toekomstige werklandschappen. Knelpunten voor de ontwikkeling van de werklandschappen zijn vooral te verwachten door strijdigheid tussen geurcontouren van veehouderijen en de ontwikkeling van nieuwe functies. Ook in de geuronderzoeken die daarna zijn verricht in het kader van de bestemmingsplanprocedures voor de nieuwe werklandschappen zijn deze knelpunten naar voren gekomen.

Voor de ontwikkelingen in het Klavertje 4 gebied is vooral duidelijkheid over de norm voor de voor geurhinder gevoelige functies in de bestaande en toekomstige werklandschappen van belang. De gemeente kan op basis van een eigen normstelling en/of verduidelijking van de geldende normen in een geurverordening en bijbehorende kaart, de gewenste ontwikkeling van het Klavertje 4-gebied ondersteunen en de kans op ongewenste ontwikkelingen beperken.

Daarom is in dit hoofdstuk een uitwerking van het verrichte onderzoek t.b.v. de geurgebiedsvisie opgenomen. Het betreft een uitwerking van de bestaande en te verwachten geurbelasting uit stallen van veehouderijen die gelegen zijn in en rondom het Klavertje 4-gebied. Waarbij het verschaffen van duidelijkheid over de begrenzing van de bebouwde kom een belangrijke rol speelt. De duidelijkheid kan worden gegeven door de begrenzing van de bebouwde kom vast te leggen in een in een gemeentelijke geurverordening met een bijbehorende kaart.

5.2. Gebiedsontwikkeling Klavertje 4

In het Klavertje 4-gebied worden werklandschappen (bedrijventerreinen/ glastuinbouw), vastgoed, gebiedsbrede voorzieningen en een hoogwaardig landschap gerealiseerd. De bestaande en toe te voegen bedrijvigheid focust zich op agribusiness, glastuinbouw, maakindustrie, (agro)logistiek en hieraan gerelateerde bedrijvigheid en onderzoeks- en onderwijsinstellingen. Om sturing te geven aan de ontwikkeling van het Klavertje 4-gebied hebben de gemeenten (en provincie) in 2012 een intergemeentelijke structuurvisie vastgesteld. Hiermee is de beleidsmatige basis gelegd voor uitwerking van (delen van) het Klavertje 4-gebied in bijvoorbeeld bestemmingsplannen. Gekoppeld aan de structuurvisie is een milieueffectrapport (plan- MER) opgesteld.

Figuur 10 Gebiedskaart Greenport Venlo (bron: website Greenport Venlo Ontwikkelbedrijf, kaart van 6 december 2016)

De werklandschappen binnen het Klavertje 4-gebied zijn bestemd voor bedrijven in de sectoren agribusiness, maakindustrie en logistiek.

- Het voormalige Floriade terrein wordt doorontwikkeld tot Brightlands Campus Greenport Venlo als centrum voor innovatie en het ontwikkelen en delen van kennis binnen Greenport Venlo.
- Klaver 11 en een deel van klaver 10 bieden ruimte voor bedrijven in de agribusiness die een ondersteunende, toeleverende en verwerkende functie hebben voor (onder andere) de primaire agrarische productie.
- De primaire agrarische productie vindt plaats in de periferie van de werklandschappen, aansluitend op het omliggende landschap. De bestaande projectvestigingsgebieden voor glastuinbouw (Californië en Siberië) worden uitgebreid (Klavers 12 en 13).

- Het overige landschap zal naast de geplande natuur- en landschapsonwikkeling ruimte blijven bieden aan de agrarische bedrijvigheid.

Om de ruimtelijk-economische structuurversterking mogelijk te maken zet het Masterplan voor de gebiedsontwikkeling in op de realisatie van 400 hectare nieuwe werklandschappen en versterking van natuur en landschap in een gebied met een vergelijkbare omvang.

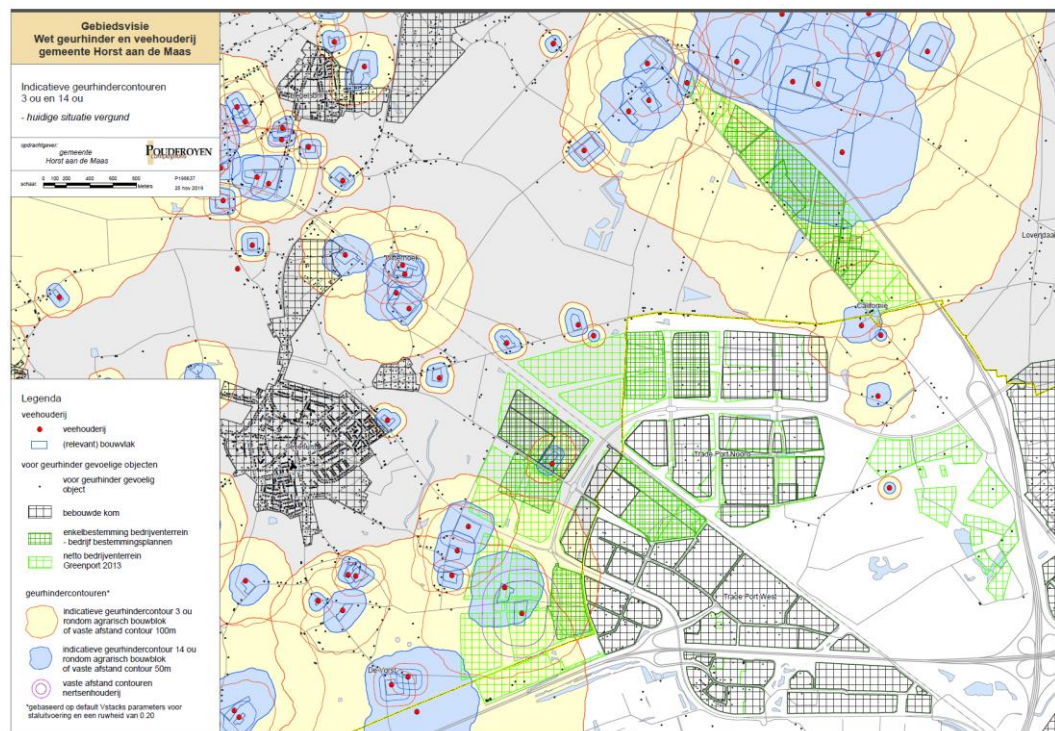
Figuur 11 Ligging klaver 1 t/m 8 binnen het Klavertje 4 gebied (bron: Structuurvisie, 2012)

In - c.q. rondom het Klavertje 4-gebied liggen verschillende intensieve veehouderijen. In de structuurvisie is aangegeven dat het streven is ruimte te blijven bieden aan deze sector binnen het Klavertje 4-gebied. Gezien de impact van uitbreidingen van bestaande bedrijven en vestiging van nieuwe bedrijven op het landschappelijk beeld en de woon- en leef kwaliteit (ook gezien vanuit milieuthema's), dient dit zorgvuldig plaats te vinden. Ontwikkelruimte wordt dus niet overal geboden. Ook zijn er in de structuurvisie voorwaarden voor ontwikkeling genoemd.

5.3. Omgekeerde werking

In onderstaande kaart (ook opgenomen in de bijlagen) zijn de indicatieve 3 en 14 contouren (vaste wettelijke waarden) en de wettelijke vaste afstandsnormen van alle veehouderijen rondom het Klavertje 4-gebied in beeld gebracht. Daarnaast is op deze kaart de begrenzing van de belangrijkste ontwikkelingen (nieuwe bedrijfsterreinen en uitbreiding van glastuinbouwgebieden) weergegeven.

De indicatieve contouren rondom de bouwblokken zijn in beeld gebracht op basis van de vergunde geuremissie (opgenomen in het vergunningenbestand) en standaard stalparameters (de wijze waarop de geur wordt uitgestoten, zoals de uitstroomsnelheid en de hoogte en omtrek van de uitstroomopeningen. De zo berekende contouren zijn geprojecteerd rondom de bouwblokken en wijken af van de contouren op basis van gedetailleerde c.q. afwijkende stalparameters. Deze laatste zijn veelal beperkter qua omvang.

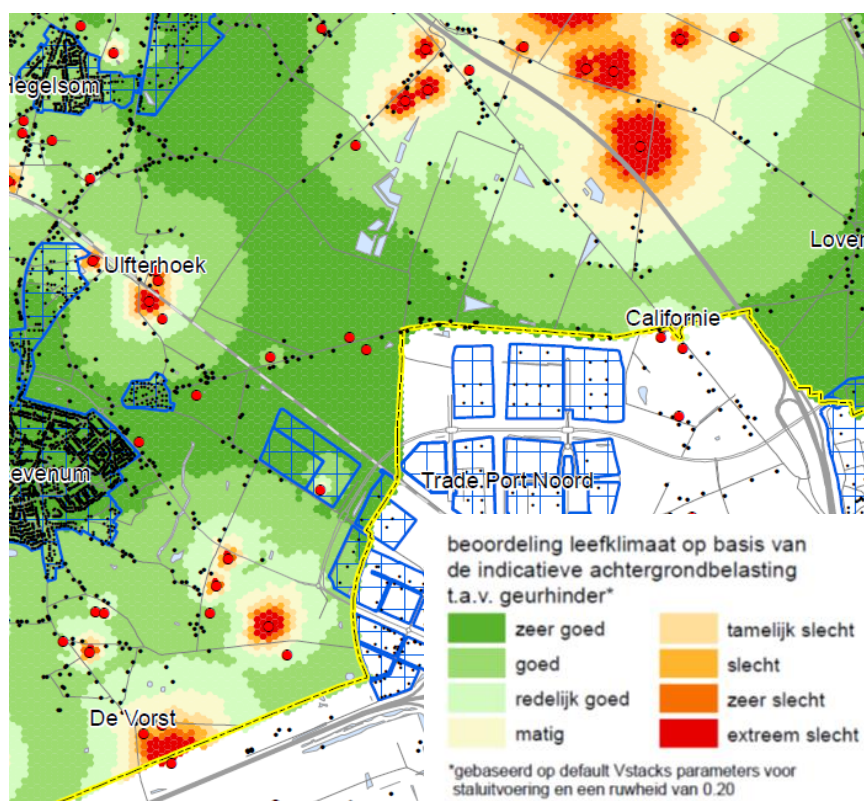
Figuur 12 Indicatie omgekeerde werking (worst-case geurcontouren rondom bouwblokken, op basis van vergunde rechten van veehouderijen 2019), Klavertje 4-gebied Greenport Venlo. Zie bijlage F.

Bij de ontwikkeling van het Klavertje 4-gebied is er ten aanzien van de haalbaarheid van de ruimtelijke ontwikkelingen, uitgaande van deze gewenste ontwikkeling en de huidige geurnormen, een aantal knelpunten te onderscheiden vanwege de overlap van geurcontouren met de geprojecteerde nieuwe ontwikkelingen (werklandschappen) In - en rondom met name de Klavers 5, 7 en 8 zijn veehouderijen gelegen. Deze veehouderijen beperken de ontwikkelingen van delen van die Klavers. ⁷

5.4. Geurbelasting

De kaart die is opgenomen in de bijlage van deze geurgebiedsvisie bevestigt het beeld dat eerder is af te leiden uit het milieueffectrapport dat is opgesteld t.b.v. de intergemeentelijke structuurvisie Klavertje 4.

In het overgrote deel is er sprake van een goed werk, woon- en leefklimaat v.w.b. de geur uit stallen van veehouderijen. Lokaal komen er gebieden voor met een minder goed woon- en leefklimaat. Dit komt voor in de directe omgeving van intensieve veehouderijen. Deze belasting wordt dan ook veroorzaakt door individuele bedrijven die op korte afstand liggen, zoals nabij Klaver 7.

Figuur 13 Uitsnede kaart achtergrondbelasting op basis van vergunde rechten 2019, uitsnede, Klavertje 4-gebied Greenport Venlo

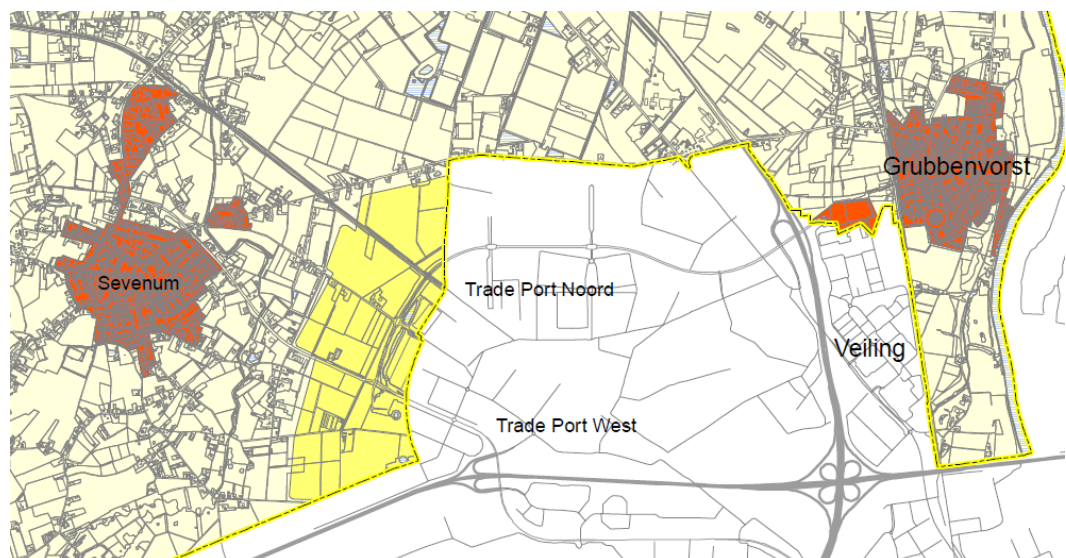
⁷ In Klaver 5 is geen veehouderij meer gelegen. De voormalige veehouderij binnen dat Klaver is gesaneerd en op deze locatie is een logistieke hal gerealiseerd.

Voor wat betreft de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting geldt voor de veehouderijen rondom het Klavertje 4 gebied hetgeen in hoofdstuk 3 voor de ontwikkeling van de geurbelasting binnen de gemeentegrenzen geldt. Er zijn veehouderijen die binnen de bestaande geurnormen (voorggrondnormen) en binnen de begrensde bouwblokken kunnen uitbreiden. Een toename van de geurbelasting wordt door die normen niet voorkomen. Echter, gelet op de strenge regelgeving op het gebied van stikstof en Natura2000-gebieden, zal er per saldo sprake moeten zijn van een afname van de emissies van ammoniak. Dit zal naar verwachting ook gepaard gaan met een afname van de emissies van geur. Lokaal is in een toename van de geurbelasting niet uitgesloten.

5.5. Overwegingen t.a.v. de te hanteren geurnormen, Klavertje 4-gebied

Sturing door de gemeente op de afname van de geurbelasting of het voorkomen van ongewenste toename van de geurbelasting kan door strengere voorggrondnormen te hanteren. De beperkingen en bezwaren die in hoofdstuk 3 zijn benoemd, gelden ook voor dit gebied.

Om het Klavertje 4-gebied te kunnen realiseren zoals in de Structuurvisie is vastgesteld, is versoepeling van de normen voor een aantal nieuwe deelgebieden juist wenselijk. De directe knelpunten voor de ontwikkelingen van deze deelgebieden worden hiermee verminderd. Dit is van belang voor de terreinen van de Klavers 3, 5, 6, 7, en 8 (onderdeel van Trade Port Noord) omdat deze terrein gezien kunnen worden als een (toekomstige) uitbreiding van de bebouwde kom. Het voorstel is daarom om voor de uitbreiding van Trade Port Noord, voor zover gelegen op het grondgebied van Horst aan de Maas, een geurnorm van 14 Ou vast te stellen. Dus in afwijking van de standaard wettelijke norm voor de bebouwde kom.

Figuur 14 Uitsnede kaart ontwerp geurverordening, met daarbij in een felgele kleur de uitbreiding van Trade Port Noord, gelegen binnen het grondgebied van Horst aan de Maas, waarvoor wordt voorgesteld een geurnorm van 14 Ou vast te stellen.

Voor Klaver 11 geldt dat dit gebied, gelet op de ligging van dit terrein (geen onderdeel van Trade Port Noord) en de aard van de bedrijvigheid (agribusiness bedrijven die een ondersteunende, toeleverende en verwerkende functie hebben voor o.a. de primaire agrarische productie) gezien wordt als een onderdeel van het buitengebied. En dat daarom bij de vaststelling van de grenzen van de bebouwde kom dit gebied geen onderdeel uitmaakt van de bebouwde kom. Voor Klaver 11 geldt daarmee dan ook een geurnorm van 14 Ou.

6. VOORSTEL

6.1. Ontwerp geurverordening Horst aan de Maas, 2020

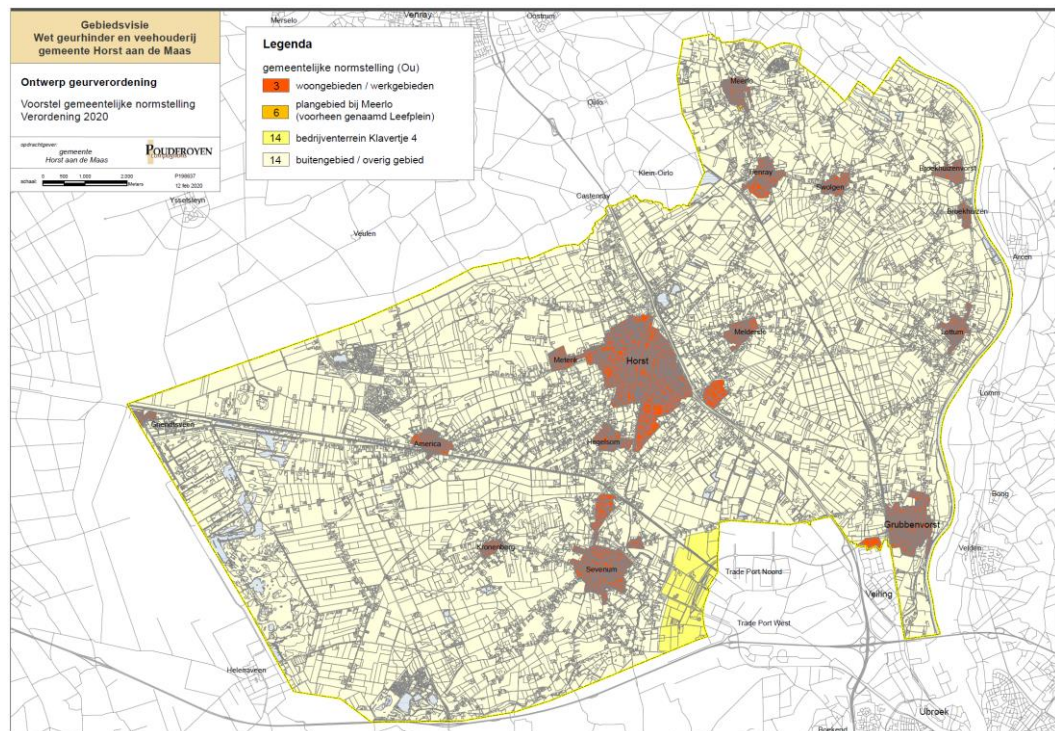
In vervolg op de overwegingen zoals die zijn beschreven in paragraaf 3.4 (overwegingen m.b.t. geurnormen, gemeente-breed) en paragraaf 4.5 (overwegingen m.b.t. geurnormen, klavertje 4-gebied) is een ontwerp-geurverordening opgesteld, waarin de volgende voorgrondnormen zijn opgesteld

Deelgebied Horst aan de Maas	Geurnorm (voorgrondbelasting)
Bedrijventerreinen Klavertje 4 gebied Het betreft Klavers 3, 5, 6,7 en 8. Gelegen binnen grondgebied van de gemeente	14 Ou
Plangebied bij Meerlo Conform geurverordening voormalige gemeente Meerlo-Wanssum	6 Ou
Overige bebouwde kom	3 Ou
Buitengebied	14 Ou

Tabel 8: Voorgrondnormen ontwerp geurverordening.

In de kaart bij de ontwerp-geurverordening zijn deze gebieden begrensd. Hiermee is ook de bebouwde kom aangegeven, te weten alle deelgebieden met uitzondering van het gebied dat als buitengebied is aangemerkt.

In de ontwerp geurverordening is voor de definitie van een geurgevoelig object aangesloten bij de Wet geurhinder en veehouderij en, na inwerkingtreding van de Omgevingswet, de definitie van een geurgevoelig object zoals deze is opgenomen in de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (i.c. het Besluit Kwaliteit Leefomgeving). Zie hiervoor paragraaf 5.3

Figuur 15 Kaart behorende bij de ontwerp geurverordening Horst aan de Maas 2020. Zie bijlage G.

In onderstaand tekstkader is de ontwerp Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Horst aan de Maas 2020 opgenomen, zoals deze ter inzage wordt gelegd en samen met de ontwerp (zie paragraaf 6.2) wordt toegestuurd naar buurgemeenten en de provincie Limburg. Inclusief de daarbij behorende kaart (zie ook figuur 15 en bijlage G).

Ontwerp Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Horst aan de Maas 2020

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

- a) Geurgevoelig object: een object zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij en na inwerkingtreding van de Omgevingswet, zoals bedoeld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving
- b) Geurbelasting: de waarde ter plaatse van de gevel van het gevoelige object, berekend met V-Stacks, uitgedrukt in Europese odour units per tijdseenheid.
- c) Odour units: geurconcentratie als aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ouE/m³), gemeten volgens de NEN-EN 13725:2003. Hierbij wordt voor de geurbelasting uitgegaan van het gebruikelijke 98-percentiel geurconcentratie. Hetgeen betekent dat de – met een verspreidingsmodel – berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van de tijdseenheid niet wordt overschreden.
- d) Veehouderij: een inrichting die tot een krachtens artikel 1.1, derde lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht aangewezen categorie behoort en is bestemd voor het fokken, mesten, houden, verhandelen, verladen of wegen van dieren;
- e) Wet: de Wet geurhinder en veehouderij;

Artikel 2 Aanwijzing gebieden

Als gebied als bedoeld in artikel 6 van de Wet worden de gebieden aangewezen die zijn aangegeven op de bij deze verordening behorende en als zodanig gewaarmerkte kaart.

Artikel 3 Bebouwde kom

Als bebouwde kom zoals bedoeld in de Wet alsmede de bebouwingscontour geur zoals bedoeld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Omgevingswet), wordt aangewezen het gebied zoals aangegeven op de bij deze verordening behorende en gewaarmerkte kaart, voor zover aangeduid als “Bedrijventerreinen Klavertje 4 gebied”; “Plangebied bij Meerlo” of “Overige bebouwde kom”

Artikel 4 Waarden voor de maximale geurbelasting

In afwijking van artikel 3, lid 1 van de Wet bedraagt de maximale waarde voor de geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelig object in het gebied zoals aangegeven op de bij deze verordening behorende en gewaarmerkte kaart, als volgt:

- Plangebied bij Meerlo: 6,0 odour units.
- Bedrijventerreinen Klavertje 4-gebied: 14,0 odour units.
- Overige bebouwde kom: 3,0 odour units.
- Buitengebied: 14,0 odour units

Artikel 5 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel 6 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening geurhinder en veehouderij 2020 gemeente Horst aan de Maas.

6.2. Beleidsregel beoordelen cumulatieve geurbelasting

Met deze beleidsregel wordt invulling gegeven aan de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin de afdeling aangeeft dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een beoordeling van de geurhinder moet plaatsvinden in het kader van een goed woon- en leefklimaat en alleen een toets aan de normen (voorgrondbelasting) uit de Wgv niet volstaat.

De beleidsregel ziet toe op de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen op geurgevoelige objecten. In de beleidsregel wordt voor de begripsbepalingen en berekeningswijze van de geurbelasting verwezen naar de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Omgevingswet en bijbehorende uitvoeringsbesluiten, waar de Wgv en Wro in op gaan.

Ontwerp Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder, gemeente Horst aan de Maas 2020

Artikel 1 Toepassingsbereik

De beleidsregel ziet toe op de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen op geurgevoelige objecten.

Artikel 2 Begripsbepalingen

In deze beleidsregel wordt verwezen naar:

- de begripsbepalingen en berekeningswijze van de geurbelasting uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv);
- de beoordeling of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in het kader van “een goede ruimtelijke ordening”, zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- de overeenkomstige bepalingen in de Omgevingswet (Ow) en haar uitvoeringsregels, waaronder het Besluit Kwaliteit Leefomgeving, na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Artikel 3 Toetswaarden

Bij het beoordelen van:

- ruimtelijke initiatieven en plannen voor uitbreiding van veehouderijen met dieren waar een geuremissiefactor is vastgesteld *en*
- ruimtelijke initiatieven en plannen waar er sprake is van een nieuw voor geurhinder gevoelig object zoals aangeduid in de Wgv c.q. de uitvoeringsregels van de Omgevingswet

wordt als vertaling van het criterium 'een aanvaardbaar woon- en leefklimaat' voor het aspect cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen, onderstaande waarden gehanteerd als toetswaarden. Deze waarden zijn uitgedrukt in Europese odour units (ouE).

Toetswaarde achtergrondbelasting (Ou's cumulatief)	Buitengebied Bedrijventerreinen Klavertje 4 gebied Plangebied Meerlo (voorggrondnorm 6 of 14)	Overige woon- en werkgebieden (voorggrondnorm 3)
Voldoende	< 20	< 10
Onvoldoende	≥ 20	≥ 10

Voor de aanduiding van de begrenzing van de deelgebieden wordt verwezen naar de bij de "Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Horst aan de Maas 2020" behorende kaart (zie ook bijlage G van deze geurgebiedsvisie)

Artikel 4 Achtergrondbelasting 'voldoende' (toetswaarde)

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'voldoende' dan zijn er vanuit het deelaspect 'cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen' geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief.

Artikel 5 Achtergrondbelasting 'onvoldoende'

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'onvoldoende' (zoals beschreven in artikel 3) dan is er in beginsel geen sprake van een 'aanvaardbaar woon- en leefklimaat'.

Artikel 6 Afwijkingsbevoegdheid bij overschrijding van de toetswaarde

- Indien bij een ruimtelijk initiatief, met uitzondering van de toetswaarde in deze beleidsregel, de beoordeling van de overige omgevingsaspecten wel positief uitvalt, kan overwogen worden om gemotiveerd van deze toetswaarde af te wijken ten einde via een procedure mee te werken aan het ruimtelijke initiatief. Bijvoorbeeld omdat er concreet zicht is op een verbetering van de achtergrondbelasting of er vanwege het gebruik van het geurgevoelige object weinig hinder te verwachten is of de hinder acceptabel wordt geacht. Een nadere motivering en besluitvorming, is dan wel nodig.
- Bij het toetsen van ruimtelijke initiatieven of plannen van veehouderijen wordt de absolute en relatieve bijdrage van de betreffende veehouderij aan de achtergrondbelasting en de verandering van die bijdrage in de afweging, betrokken. Ook wordt hierbij meegenomen of de op dat moment best

beschikbare en betaalbare technieken onderdeel zijn van het initiatief:
 technieken die leiden tot een beperkte milieubelasting, rekening houdend met
 het type en grootte van het bedrijf en de plaatselijke achtergrondbelasting

Artikel 7 Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel 8 Citeertitel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als: Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en
 geurhinder gemeente Horst aan de Maas 2020

6.3. Definitie geur gevoelige objecten onder de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (het Bkl) is opgenomen welke
 geurgevoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen altijd geurgevoelig
 zijn. Nadat de Omgevingswet in werking is getreden, kan de gemeenteraad van Horst
 aan de Maas een besluit nemen over welke andere functies beoordeeld dienen te
 worden bij de toetsing van initiatieven van veehouders en de vestiging van bedrijven op
 de bedrijventerreinen.

“Standaard” worden bedrijven en kantoren dus niet als voor geurhinder gevoelig
 aangemerkt onder de Omgevingswet. De gemeente heeft op dit gebied meer
 beleidsvrijheid dan onder de huidige wet- en regelgeving.

Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgevoelige gebouwen of gedeelten van
 gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen. Hierbij kan
 gedacht worden aan kantoren en gebouwen t.b.v. verblijf van werknemers en recreanten
 gebouwen. Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een
 gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of
 omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd meewegen in de beoordeling van
 initiatieven.

Het voorstel is om bestaande en toekomstige bedrijfsbestemmingen waarin er sprake is
 van een hoofdfunctie die gepaard gaan met structureel verblijf van mensen (zoals
 zelfstandige kantoren of recreatiewoningen) aan te wijzen als een voor geur gevoelig
 object. En bedrijfsruimten met een (in hoofdzaak) logistieke functie of een functie als
 productielocatie niet te beoordelen als een voor geurhinder gevoelig object.

Deze bevoegdheden zijn o.a. van belang voor de ontwikkeling van het Klavertje 4-
 gebied, maar kunnen pas bepaald en geëffectueerd worden na de inwerkingtreding van
 de Omgevingswet. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet kan de raad hier dus
 een besluit over nemen.

6.4. Gebruik maken van extra bevoegdheden Crisis- en Herstelwet

Een aantal provincies, waaronder de Provincie Limburg, hebben eind 2019 een aanvraag ingediend voor een tweetal experimenten onder de Crisis- en herstelwet (CHW). Met deze CHW-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan.

Naar verwachting worden deze extra bevoegdheden voor gemeenten binnen die provincies, dis ook de gemeente Horst aan de Maas, eind 2020 van kracht. Voorgesteld wordt om als gemeente van deze bevoegdheden in voorkomende gevallen gebruik te maken om zo in lokale knelpuntsituaties bij te dragen aan de afname van een hoge geurbelasting.